

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 4

(2008–2009)

Om samtykke til inngåelse av
Konvensjonen om klaseammunisjon

Innhold

1	Sammendrag	5	5	Merknader til de enkelte bestemmelser	16
2	Bakgrunn	7	6	Erklæring	18
2.1	Nærmere om klaseammunisjon	7	7	Økonomiske og administrative konsekvenser	19
2.2	Den internasjonale opinion	7	8	Konklusjon og tilråding	20
2.3	Norges engasjement	8			
2.4	Nærmere om Oslo-prosessen	8			
2.5	Diplomatkonferansen i Dublin 19. – 30. mai 2008	9			
3	Viktige spørsmål i forhandlingene	10		Forslag til vedtak om samtykke til inngåelse av Konvensjonen om klaseammunisjon	21
3.1	Innledning	10			
3.2	Definisjon av klaseammunisjon	10		Vedlegg	
3.3	Overgangsordninger	11	1	Forslag til norsk erklæring	22
3.4	Klaseammunisjon til trening og opplæring	11	2	Konvensjonen om klaseammunisjon	23
3.5	Interoperabilitet	11	3	Norges åpningsinnlegg på konferansen om klaseammunisjon i Dublin	46
3.6	Overføring	13	4	Norsk innlegg på konferansen om klaseammunisjon, Dublin 19.–30. mai 2008	50
4	Vurdering	14	5	Norges avslutningsinnlegg på konferansen om klaseammunisjon, Dublin 19.–30. mai 2008	53
4.1	Konvensjonens humanitærrettslige betydning.....	14			
4.2	Konvensjonens betydning på det sikkerhets- og forsvarspolitiske område.....	14			
4.3	Konvensjonens betydning for Forsvaret	14			

St.prp. nr. 4

(2008–2009)

Om samtykke til inngåelse av Konvensjonen om klaseammunisjon

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 17. oktober 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Sammendrag

Et internasjonalt forbud mot klaseammunisjon har vært på den internasjonale dagsorden i flere år, og dette spørsmålet har vært en gjenganger i den politiske debatten også i Norge. Bakgrunnen er de store humanitære problemene som bruk av denne typen ammunisjon fører til. Det var særlig bombingene av områder i Sør-Libanon sommeren 2006 som gjorde at engasjementet for å forby klaseammunisjon vokste. Norge arrangerte den første konferansen i det som blir kalt «Oslo-prosessen» i februar 2007. Prosessen bestod av en serie internasjonale konferanser, støttet av regionale og tematiske møter, fram til den avsluttende forhandlingskonferansen i Dublin i mai 2008, hvor konvensjonsteksten ble fremforhandlet. Norge har hatt en lederrolle i denne prosessen.

Konvensjonen forbyr all bruk, utvikling, produksjon, erverv, oppbevaring, overføring og lagring av klaseammunisjon. Konvensjonens humanitærrettslige betydning ligger i totalforbudet som eliminerer en kategori våpen som er dokumentert å forvalde store menneskelige lidelser. Konvensjonens siktemål er å gi sivilbefolkningen i krigs- og konfliktutsatte områder en bedre beskyttelse mot skadevirkningene av væpnet konflikt. Klaseammunisjon er i dag lagret i store mengder i en rekke sta-

ter. Forbudet mot overføring, sammen med pålegget om destruksjon av eksisterende klaseammunisjon, vil hindre spredning av slike uakseptable våpen. På den måten vil konvensjonen bidra til å hindre fremtidige humanitære lidelser.

Konferansen i Dublin vedtok konvensjonen ved konsensus 30. mai 2008. På konferansen deltok 107 stater med forhandlingsfullmakt og ytterligere 20 stater med observatørstatus. Konvensjonen er åpen for undertegning i Oslo 3. desember 2008 og deretter i FNs hovedkvarter. Konvensjonen trer i kraft seks måneder etter at 30 stater har ratifisert den.

Konvensjonens humanitære målsettinger har stor betydning og er i samsvar med Norges utenrikspolitiske prioriteringer. Det er ønskelig at det raskt etableres bred tilslutning til den nye internasjonale humanitære norm som konvensjonen etablerer. Det tas sikte på at Norge vil være første stat som undertegner konvensjonen når den åpner for undertegning i Oslo 3. desember 2008. Det vil gi et sterkt politisk signal om Norge samtidig med undertegning også kan ratifisere konvensjonen. Først ved ratifikasjon blir Norge folkerettslig forpliktet etter konvensjonens innhold. Konvensjonen vil imidlertid først tre i kraft seks måneder etter at 30 stater har ratifisert. En hurtig norsk inngåelse av konven-

sjonen vil bidra til at den kan tre i kraft så snart som mulig. På denne bakgrunn fremmes forslag om samtykke til inngåelse av konvensjonen, slik at Norge kan være i stand til å ratifisere konvensjonen allerede i forbindelse med den forestående konferansen og undertegningsseremonien i Oslo. Spørsmålet om norsk undertegning og ratifikasjon av konvensjonen har vært vurdert i nært samråd med Forsvarsdepartementet, som har sluttet seg til Utenriksdepartementets tilrådning om inngåelse av konvensjonen.

Gjennomføring av konvensjonen i norsk rett vil kreve enkelte nye lovbestemmelser for å oppfylle konvensjonens artikkel 9, som stiller krav til sanksjoner i nasjonal rett ved brudd på forbudsbestemmelsene i konvensjonen. Et forslag til lov om gjennomføring av Konvensjonen om klaseammunisjon er fremmet i Ot.prp. nr. 7 (2008–2009).

Den engelske konvensjonsteksten og en norsk oversettelse følger som vedlegg.

2 Bakgrunn

2.1 Nærmere om klaseammunisjon

Klaseammunisjon har vært brukt som en generell betegnelse på ammunisjonstyper som kan være svært forskjellige, men som har det til felles at de består av en beholder som inneholder mer enn ett eksplosivt sprenglegeme (substridsdel). Klaseammunisjon kan leveres på flere måter, herunder med artilleri, raketter eller fra fly eller helikopter, og innenfor disse kategoriene finnes også mange forskjellige typer ammunisjon. Artillerilevert klaseammunisjon omfatter for eksempel både artilleriprojektiler, bombekastergranater og missiler, mens flylevert klaseammunisjon omfatter bomber, som enten faller fritt eller har ulike typer styringsmekanismer, og raketter. Denne typen våpen ble brukt første gang under annen verdenskrig og er siden blitt videreutviklet og brukt i en rekke væpnede konflikter, inklusive i Vietnam-krigen, og nå i de senere år i det tidligere Jugoslavia, Irak, Afghanistan og Libanon. Det fins ulike generasjoner klaseammunisjon som er utviklet i tiden etter annen verdenskrig. Den første generasjonen omtales som «*Improved Conventional Munitions*» (ICM). Disse har mekaniske utløsermekanismer som gir en høy blindgjengerandel. Neste generasjon klaseammunisjon er utviklet både for å virke panserbrytende og samtidig påføre skade på militært personell. Disse kalles derfor «*Dual Purpose Improved Conventional Munitions*» (DPICM). Slik klaseammunisjon har gjerne noe mer avanserte sikringsmekanismer som skal øke sjansen for at bomben og substridsdelene detonerer. Enkelte er også utstyrt med forskjellige typer selvødelegglesmekanismer. Også disse våpnene har imidlertid gjennomgående høye blindgjengerandeler.

Omfattende dokumentasjon fra bruk av klaseammunisjon gjennom flere tiår viser at den ofte bryter med kravet i humanitærretten om å skille mellom militære mål og sivile personer og gjenstander (distinksjonsprinsippet) på en avgjørende måte. Dette gjelder for det første *under* angrep, fordi sprenglegemene ukontrollert spres over et stort område hvor de i mange tilfeller rammer sivile personer og gjenstander. Videre gjelder det også *etter* angrep, fordi mange klaseammunisjonstyper, selv

klaseammunisjon som er utstyrt med selvdestruksjonsmekanismer eller selvnøytraliseringsmekanismer, etterlater store mengder blindgjengere som utgjør en fare for sivilbefolkningen.

Allerede i dag vil bruk av klaseammunisjon i seg selv kunne anses å være en krigsforbrytelse, dersom bruken er i strid med distinksjonsprinsippet i humanitærretten eller forårsaker unødvendig lidelse, jf. artikkel 51 nr. 4 og 5 i første tilleggsprotokoll til Genève-konvensjonene 8. juni 1977. Den internasjonale domstolen i Haag bekreftet dette prinsippet i sin rådgivende uttalelse av 8. juli 1996 om lovligheten av trussel om eller bruk av kjernevåpen. Straffedomstolen for det tidligere Jugoslavia (ICTY) har i en dom av 12. juni 2007 i *Martić-saken* fastslått at et tilfelle av bruk av klaseammunisjon måtte anses å utgjøre en krigsforbrytelse siden det aktuelle våpenet manglet målstyring og hadde et vidt nedslagsfelt i et område ansett som overveiende sivil.

2.2 Den internasjonale opinion

Arbeidet for et avtalefestet totalforbud mot klaseammunisjon har i lengre tid vært et viktig spørsmål på den internasjonale dagsorden. Da det under den 3. revisjonskonferansen til Konvensjonen om særlig inhumane våpen (CCW) i november 2006 ikke ble enighet om å starte forhandlinger om en ny protokoll om klaseammunisjon, inviterte Norge alle interesserte stater, FN, Den internasjonale Røde Kors-komiteen og frivillige organisasjoner til en konferanse for å innlede en ny prosess for et bindende internasjonalt forbud. Den første konferansen i «Oslo-prosessen» i februar 2007 munnet ut i en erklært målsetting om et rettslig bindende instrument i løpet av 2008, med sikte på å forby all klaseammunisjon som forårsaker uakseptabel skade på sivile. Av de 49 tilstedeværende statene samlet hele 46 stater seg om Oslo-erklæringen, og denne fikk også støtte fra representanter fra det sivile samfunn og internasjonale organisasjoner. Konferansen innledet på denne måte den videre prosessen, som på kort tid lyktes med å etablere internasjonal politisk oppslutning om et forbud. Prosessen i retning av et internasjonalt forbud vant dessuten

raskt en bred geografisk tilslutning som ikke minst inkluderte en rekke rammede land.

Et økende internasjonalt opinionspress fikk stor betydning for oppslutningen om Oslo-prosessen. Dette skyldes ikke minst engasjementet fra de humanitære og frivillige organisasjoner, samordnet i Klaseammunisjonskoalisjonen (CMC), og fra FN og Den internasjonale Røde Kors-komiteen. I tillegg engasjerte parlamentarikere og religiøse ledere fra en rekke land seg i arbeidet. Oslo-prosessen fikk også bredt gjennomslag i media.

2.3 Norges engasjement

For Norge har det gjennom mange år vært en prioritert oppgave å begrense de humanitære problemer som er forårsaket av landminer, klaseammunisjon og andre eksplosive etterlatenskaper. Allerede i 1976 foreslo Norge, sammen med en del andre land, et forbud mot klaseammunisjon, etter å ha sett de humanitære skadevirkningene våpenet forårsaket i Vietnam-krigen. Man oppnådde imidlertid ikke enighet om noe slikt forbud den gang.

Norge spilte en sentral rolle i arbeidet for å etablere Konvensjonen om forbud mot antipersonellminer i 1997 og har deretter bidratt til internasjonalt samarbeid om gjennomføring av konvensjonen. Norge er også en av de største enkeltbidragsyterne til humanitær innsats for å kartlegge og rydde minelagte områder og områder rammet av klaseammunisjon, støtte til rehabilitering av ofre samt til utviklingsprosjekter i rammede områder. Siden 1997 har Norge brukt ca. 1,1 milliarder kroner til slike prosjekter over hele verden, bl.a. i Afghanistan, Angola, Bosnia, Kambodsja, Kosovo, Libanon, Mosambik og Sri Lanka. Støtten har vært kanalisert gjennom norske og internasjonale humanitære organisasjoner, FN-systemet, Den internasjonale Røde Kors-komiteen og nasjonale organisasjoner i rammede land.

Bruk av klaseammunisjon har engasjert ulike norske samfunnsaktører sterkt det siste tiåret. De humanitære organisasjonene har hatt krav om effektive reguleringstiltak og etter hvert forbud på dagsorden siden den omfattende bruken av klaseammunisjon under operasjonen i Kosovo i 1999. 14. juni 2001 ba så Stortinget Regjeringen om å «gi aktiv støtte til internasjonalt arbeid som kan lede fram til et forbud mot klasebomber, på lik linje med forbudet mot antipersonellminer». Etter den såkalte «Hjerkinn-saken», der belgiske og nederlandske flyvere høsten 2002 hadde fått trene med klaseammunisjon i Norge, reagerte Forsvarskomiteen med å innkalle til åpen høring i januar 2003, noe som øk-

te fokuset på saken ytterligere. Siden har en rekke stortingsrepresentanter engasjert seg i klaseammunisjonsspørsmålet.

Bruken av klaseammunisjon i internasjonale militæroperasjoner (bl.a. i Kosovo 1999, Afghanistan 2001, Irak 2003 og Israel 2006) resulterte i tilbakevendende norsk offentlig debatt om våpentypens humanitære konsekvenser.

I tillegg har de erfaringene man har trukket ført til at man også på militær side i økende grad har stilt spørsmålsteget ved den militære nytteverdien ved bruk av klaseammunisjon.

Forsvaret har hatt to hovedtyper klaseammunisjon i sin beholdning, flyleverte MK20 «Rockeye» og artillerileverte DPICM (også kalt cargo-ammunisjon, med betegnelsene DM 642 og DM 662). Ingen av disse har fra norsk side vært brukt i internasjonale operasjoner. Forsvaret satte allerede høsten 2001 beholdningen av MK20 «Rockeye» på lager for destruksjon på grunn av dens høye blindgjengerandel, og destruksjonen ble deretter gjennomført i 2003. Når det gjelder DM 642 og DM 662, ble disse lenge ansett for å være svært pålitelige, bl.a. fordi de er utstyrt med selvødeleggere og i tester viste en svært lav blindgjengerandel. Nye tester utført høsten 2006, i kombinasjon med erfaringer trukket fra bruk av tilsvarende ammunisjonstyper i Libanon sommeren 2006 førte imidlertid til en revurdering av dette, og Regjeringen vedtok derfor i 2006 et moratorium på bruk av denne ammunisjonen.

Regjeringen Stoltenberg II fulgte opp Stortingets anmodning fra 2001, med et eget punkt i Soria Moria-erklæringen, om «å arbeide for et internasjonalt forbud mot klasebomber». Oslo-prosessen ledet fram til et slikt forbud 30. mai 2008.

2.4 Nærmere om Oslo-prosessen

Oslo-erklæringen, vedtatt på konferansen i februar 2007 på Soria Moria i Oslo, ga retningen for det videre arbeid fram mot et internasjonalt rettslig bindende forbud mot klaseammunisjon. Det ble arrangert oppfølgende konferanser i Lima i mai 2007, i Wien i desember 2007, og i Wellington i februar 2008 før selve diplomatkonferansen i Dublin i mai 2008. I tillegg ble det holdt regionale og tematiske konferanser i Phnom Penh i mars 2007, San José i september 2007, Beograd i oktober 2007, Brussel i oktober 2007, Livingstone i mars/april 2008 og i Mexico City i april 2008. For hvert av disse møtene sluttet nye stater seg til prosessen. Prosessen ble drevet fram av en kjernegruppe av stater som i tillegg til Norge bestod av Irland, Mexico, New Zealand, Peru, Østerrike og Den hellige stol. Kjerne-

gruppen påtok seg å utarbeide det første tekstutkastet til en konvensjon om klaseammunisjon, som utgangspunkt for diskusjonene under konferansene. Tekstutkastet ble revidert underveis, og et endelig forhandlingsutkast fikk tilslutning under konferansen i Wellington i februar 2008.

Et vesentlig kjennetegn ved prosessen var det tette samarbeidet mellom stater, sivilsamfunnet og internasjonale organisasjoner.

2.5 Diplomatkonferansen i Dublin 19.–30. mai 2008

I alt deltok 107 stater i forhandlingene på diplomatkonferansen i Dublin fra 19. til 30. mai 2008. I tillegg deltok 20 stater og en rekke mellomstatlige og

frivillige organisasjoner som observatører. Den norske forhandlingsdelegasjonen til Dublin-konferansen bestod av representanter fra Utenriksdepartementet, Forsvarsdepartementet, Forsvaret og Forsvarets Forskningsinstitutt. Statssekretær Espen Barth Eide, Forsvarsdepartementet, holdt det norske åpningsinnlegget og et av to sluttinnlegg på konferansen (se vedlegg 3 og 5).

Kjernegruppens tekstforslag utgjorde forhandlingsgrunnlaget for diplomatkonferansen i Dublin. Under forhandlingene ble det framsatt en rekke tekstforslag fra mange ulike stater, og mange av bestemmelsene i forhandlingsgrunnlaget ble endret underveis i løpet av konferansen. I det følgende vil det kort bli redegjort for hovedspørsmål i forhandlingene om konvensjonen.

3 Viktige spørsmål i forhandlingene

3.1 Innledning

Konvensjonen består av en rekke sentrale elementer som inkluderer forpliktelser til ikke under noen omstendighet å anskaffe, bruke, overføre eller lagre klaseammunisjon, til å destruere eksisterende lagre, til å bistå ofre for klaseammunisjon og til internasjonalt samarbeid om rydding av rammede områder. Allerede før konferansen i Dublin var det oppnådd bred enighet om disse hovedprinsippene for en ny konvensjon. I det følgende gis en kort omtale av de viktigste utestående spørsmål som måtte finne en løsning gjennom forhandlinger på konferansen i Dublin.

3.2 Definisjon av klaseammunisjon

På forhandlingstidspunktet eksisterte ingen allmenngyldig juridisk definisjon av klaseammunisjon. En ren teknisk beskrivelse går ut på at klaseammunisjon er våpentyper som består av en ammunisjon i form av en beholder eller lignende, som igjen består av mer enn en eksplosiv substridsdel, underammunisjon eller stridshode. Klaseammunisjon virker på den måten at hovedammunisjonen sprer eller frigjør eksplosive substridsdeler som er ment å detonere enkeltvis etter at de er utløst. Ut fra en teknisk tilnærming kunne «klaseammunisjon» derfor tenkes å omfatte en rekke ulike våpentyper, fra interkontinentale raketter til visse typer luftvern. Begrepet kunne også tenkes å omfatte en rekke ammunisjonstyper som ikke engang inneholder eksplosiver, som for eksempel røyk- og lysgranater osv.

Fra starten av Oslo-prosessen var det enighet om at forbudet skulle omfatte «klaseammunisjon som forårsaker uakseptabel skade på sivile», i tråd med den humanitære begrunnelsen bak initiativet. Derfor kom forhandlingene i Dublin til å dreie seg om hvilke typer ammunisjon som faller innenfor kriteriet om å «forårsake uakseptabel skade på sivile».

Diskusjonen tok utgangspunkt i innvendingene mot klaseammunisjon: at det er et områdevåpen med stor spredning, noe som erfaringsmessig gjør

det vanskelig å overholde distinksjonsprinsippet i humanitærretten i en rekke av vår tids væpnede konflikter. Dernest at klaseammunisjon etterlater et stort antall blindgjengere i form av ueksploderte substridsdeler, noe som erfaringsmessig gjør bruken av klaseammunisjon uforholdsmessig og dermed i strid med humanitærretten på grunn av den vedvarende risiko for skade på sivilbefolkningen, ofte i lang tid etter at den militære konflikten er avsluttet.

Flere delegasjoner tok til orde for at denne karakteristikken bare passer for visse typer av ammunisjon som har et større antall substridsdeler, eller som mangler mekanismer som skal sikre mot blindgjengere (selvødeleggermekanisme). Noen tok til orde for at ammunisjon som rettes mot et bestemt mål («*direct fire*») skulle unntas, mens andre fant mulige løsninger i en teknologisk utvikling som ville innebære en gradvis utfasing av eldre typer av klaseammunisjon. Hendelsene i Sør-Libanon sommeren 2006 og den etterfølgende feltbaserte analysen av feilrater ved bruk av moderne klaseammunisjon med selvødeleggermekanisme av typen M85, som ble utført av Forsvarets Forskningsinstitutt og Norsk Folkehjelp, viste at resultater fra testing av feilrater ikke nødvendigvis stemmer overens med faktisk blindgjengerandel i kampsituasjoner. Norge og en rekke andre land tok til orde for at et krav om maksimal feilrate ikke i seg selv kunne være avgjørende for om en type ammunisjon skulle anses lovlig. Norge tok også til orde for at antall substridsdeler ikke alene kunne være avgjørende for lovligheten av ammunisjonen, siden det er det faktiske antall blindgjengere som utgjør det humanitære problemet. Heller ikke hvordan ammunisjonen leveres kan tillegges noen betydning i dette perspektiv.

Derimot har det betydning hvor store de enkelte substridsdelene er, fordi det faktum at blindgjengerne er små gjør dem vanskelige å oppdage, noe som gjør dem til et spesielt problem for sivilbefolkningen og vanskeliggjør rydding. Størrelsen til substridsdelene avgjør også hvor mange substridsdeler det er plass til i hver granat, noe som dermed får direkte konsekvenser for antallet blindgjengere som blir liggende igjen. Norge foreslo derfor et sett av kumulative vilkår med en kombinasjon av krav

til antall, vekt og evne til seleksjon av mål. Bare de typer ammunisjon med eksplosive substridsdeler som oppfyller samtlige av disse vilkår, skal anses å falle utenfor definisjonen av klaseammunisjon i konvensjonens forstand. Fordelene ved denne løsningen er dels at forbudet på grunn av kravet til vektgrense rammer alle typer klaseammunisjon som hittil har vært anvendt i væpnet konflikt, og som derved har skapt de uakseptable humanitære konsekvenser konvensjonen er ment å avverge. Dessuten innebærer denne løsningen at forbudet ikke rammer andre typer ammunisjon som gjennom presisjon og detektering av mål ikke har noen av de negative kjennetegn som gjør klaseammunisjon problematisk i forhold til humanitærretten.

På bakgrunn av Norges forslag vedtok konferansen en definisjon av klaseammunisjon i artikkel 2 nr. 2 bokstav c som forbyr all ammunisjon som ikke tilfredsstiller samtlige krav til (i) maksimalt antall substridsdeler, (ii) minimumsvekt, (iii) evne til målsøking, (iv) elektronisk selvdestruksjonsmekanisme og (v) elektronisk selvdeaktiverende mekanisme.

Konvensjonen innebærer på denne bakgrunn et totalforbud mot all klaseammunisjon som definert.

Definisjonen innebærer bl.a. at den norske beholdning av klaseammunisjon blir forbudt og vil måtte destrueres. Dette vil bli nærmere omtalt nedenfor under kapittel 4.3.

3.3 Overgangsordninger

Et annet viktig spørsmål i forhandlingene var knyttet til tidspunkt for utfasing av klaseammunisjon. Enkelte delegasjoner ønsket seg mulighet for overgangsordninger eller forbehold som ville gjøre det mulig å beholde og anvende sine egne lagre av klaseammunisjon i en overgangsperiode, inntil det var anskaffet andre våpentyper til erstatning for de gamle. Norge og en majoritet av de deltakende stater stilte seg negativt til nasjonale unntak eller overgangsordninger i frykt for at slike bestemmelser ville kunne uthule forbudet mot klaseammunisjon. Dette ble også konferansens endelige standpunkt. Forhandlingsresultatet gir derfor ingen adgang til nasjonale overgangsordninger eller reservasjoner. I tillegg til konvensjonens artikkel 1 om at partene forplikter seg til aldri under noen omstendighet å anvende klaseammunisjon, innebærer det at forbudet er ubetinget og uten noen form for unntak.

3.4 Klaseammunisjon til trening og opplæring

Et tredje spørsmål som delegasjonene måtte ta stilling til i Dublin, var om partene skulle ha adgang til å beholde eller anskaffe et begrenset antall klaseammunisjon eller substridsdeler for trening og opplæring i mottiltak mot klaseammunisjon og for rydding. Flere delegasjoner ønsket en slik adgang fordi de mente at trening og opplæring forutsetter et visst antall eksplosiv ammunisjon for å være effektiv. Norge og flere andre delegasjoner var skeptiske til nytten av en slik bestemmelse og pekte på faren for at en slik adgang kan lede til omgåelse av konvensjonen, noe som bl.a. er blitt et spørsmål i tilknytning til konvensjonen som forbyr antipersonellminer. Resultatet i konvensjonens artikkel 3 nr. 6 og 8 ble et kompromiss, hvor partene får anledning til å beholde et begrenset antall klaseammunisjon og substridsdeler for de angitte formål, men med plikt til å legge fram detaljert rapport til statspartsmøtet om planlagt og faktisk bruk av slik ammunisjon samt type, mengde og partinummer for denne klaseammunisjonen og substridsdelene.

3.5 Interoperabilitet

Et fjerde spørsmål i forhandlingene dreide seg om konvensjonens konsekvenser for militært samvirke (interoperabilitet) mellom stater som slutter seg til konvensjonen og stater som måtte velge å stå utenfor. Flere delegasjoner mente at medvirkningsforbudet i konvensjonens artikkel 1 nr. 1 bokstav c går langt i å pålegge statspartene ansvar for handlinger i strid med konvensjonen, selv når slike handlinger blir utført av andre stater som velger å stå utenfor konvensjonen, og som derved ikke blir bundet av forbudet mot klaseammunisjon. Det ble vist til at det i internasjonale operasjoner, for eksempel i FN- eller NATO-regi, gjerne er slik at flere troppebidragsytende land deltar i ulike funksjoner, og at det ikke alltid vil være mulig å fullt ut gardere seg mot at det forekommer handlinger i strid med konvensjonen dersom slike handlinger utføres av ikke-statsparter som deltar i operasjonen. En slik konsekvens ville kunne hemme statspartenes evne til å inngå i fremtidige internasjonale operasjoner, og dermed svekke det internasjonale samfunns evne til å ivareta fred og sikkerhet. Videre ville en konsekvens kunne være at de enkelte tjenestepersoner som inngår i internasjonale operasjoner eller annet militært samvirke med ikke-statsparter, kommer i en utsatt posisjon der straffansvar selv for perifer tilknytning til andres utførelse av konvensjonsstri-

dige handlinger kunne bli resultatet. På den bakgrunn ble det tatt til orde for at det var behov for et unntak fra konvensjonens artikkel 1 for å regulere særskilt situasjoner hvor det forekommer militært samvirke.

Det har hittil ikke vært vanlig å regulere forholdet til ikke-statsparter i internasjonale humanitærrettslige konvensjoner eller i menneskerettighetskonvensjoner. Som enhver annen konvensjon, vil også konvensjonen om klaseammunisjon inngå i en bredere folkerettslig sammenheng der andre relevante regler, bl.a. om hva slags handlinger hver enkelt stat har internasjonalt ansvar for, om folkerettslig status for internasjonale operasjoner og om privilegier og immunitet, er vesentlige for tolkningen og anvendelsen av konvensjonens bestemmelser. Problemer med hensyn til interoperabilitet som følger av at deltakende stater har ulike internasjonale forpliktelser, er heller ikke et nytt fenomen, og har i praksis vært løst i samarbeid mellom de stater som deltar i militære operasjoner eller annet samvirke. Problemstillingen er heller ikke enestående for situasjoner der det eksisterer ulik grad av internasjonale forpliktelser. Nasjonale begrensinger kan også reflektere forskjeller i nasjonale prioriteringer, slik at enkelte nasjonale kontingenter i en internasjonal operasjon for eksempel bare kan anvendes for nærmere angitte formål eller i nærmere definerte geografiske områder.

Utgangspunktet for vurderinger av deltakerstaters spesifikke internasjonale forpliktelser og hensynet til interoperabilitet er at ansvar for folkerettsstridige handlinger beror på statspartens jurisdiksjon over sitt territorium, personer og organer eller faktisk kontroll over de aktuelle handlinger som kan utløse ansvar. Deltakelse i militært samarbeid reiser således spørsmål om hvem som har operasjonell kommando og kontroll over situasjonen eller den aktuelle handlingen. Det er ikke tvil om at så langt norske styrker i utlandet står under norsk kommando og kontroll, er de et organ for staten, og Norge er folkerettslig ansvarlig for handlinger i strid med konvensjonen. Derimot vil norske styrkebidrag som avgis til en FN-ledet operasjon, inngå i denne operasjonen, som er et organ for FN, og Norge vil ikke ha folkerettslig ansvar for mulige konvensjonsstridige handlinger som foretas under FNs kommando og kontroll. Dersom nasjonale tropper skulle opptre i strid med operasjonens kommandostruktur, kan imidlertid resultatet bli et annet. Bruk av klaseammunisjon har imidlertid så langt ikke inngått i noen FN-ledet operasjon, og vil neppe heller være aktuelt i fremtidige operasjoner i lys av den videreutviklingen av humanitærretten som konvensjonen bidrar til.

Spørsmål om ansvar i tilknytning til interoperabilitet kan derimot aktualiseres i tilknytning til internasjonale operasjoner med et FN-mandat, og som gjennomføres av en koalisjon av troppebidragsytende stater eller for eksempel i regi av NATO, under felles kommando og kontroll. Her vil spørsmålet om folkerettslig ansvar også bero på en vurdering av hvem som har effektiv kontroll over situasjonen eller de aktuelle handlinger. I henhold til rettspraksis fra Den europeiske menneskerettstol kan det anses tilstrekkelig for å tilregne en handling til FN at Sikkerhetsrådet beholder overordnet kontroll, også i de tilfeller der Sikkerhetsrådet delegerer myndighet og kontroll med gjennomføringen av en internasjonal operasjon til en stat eller en annen internasjonal organisasjon. Den enkelte deltakende stat i en internasjonal operasjon har således internasjonalt ansvar sammenfallende med utøvelsen av effektiv nasjonal kontroll over de angjeldende handlinger.

Dette bildet endres ikke av det faktum at personell i internasjonale operasjoner tilstår immunitet fra strafforfølgning i vertsstaten, og at senderstaten beholder eksklusiv strafferettslig jurisdiksjon over eget personell.

Under forhandlingene har Norge på denne bakgrunn tolket forslaget til medvirkningsbestemmelser i konvensjonen slik at forbudet mot klaseammunisjon ikke er til hinder for fortsatt militært samvirke eller deltakelse i internasjonale operasjoner. Dette er den samme tolkning som i sin tid ble lagt til grunn for konvensjonen om forbud mot antipersonellminer, som har identisk ordlyd med hensyn til medvirkningsansvar og pålegg om nasjonale gjennomføringsbestemmelser, jf. artikkel 1 og 9. Flere allierte land, bl.a. Canada og Storbritannia, har tidligere avgitt tolkningserklæringer om en slik forståelse ved ratifikasjon av konvensjonen om antipersonellminer.

I forhandlingene i Dublin viste det seg at et tilstrekkelig antall delegasjoner ønsket en presisering av dette prinsippet inkludert i Konvensjonen om klaseammunisjon. Resultatet ble tilføyselsen av artikkel 21 som regulerer forholdet til stater som ikke er part i konvensjonen. Bestemmelsen pålegger statspartene å gjøre sitt beste for å hindre at stater som ikke er part i konvensjonen, bruker klaseammunisjon. Videre bekrefter artikkel 21 at statspartene kan delta i militært samarbeid og militære operasjoner sammen med stater som ikke er part i konvensjonen, men som vil kunne delta i aktiviteter som er forbudt for en part. Unntaket for militært samvirke gir ikke statspartene adgang til selv å begå handlinger i strid med konvensjonen.

På denne bakgrunn bidrar artikkel 21 til å imø-

tekomme en uttrykt bekymring for at konvensjonen kunne legge hindringer i veien for fremtidige internasjonale operasjoner eller utsette militært personell for risiko for strafforfølging i situasjoner der en ikke-konvensjonspart deltar i en felles operasjon. Oppfatninger om en slik risiko for militært personell hang ikke minst sammen med en frykt for ulik praktisering av konvensjonens medvirkningsbestemmelser i fravær av den presisering som gjøres i artikkel 21. Denne presiseringen av et allment prinsipp må oppfattes å være i samsvar med den tolkning som er lagt til grunn for konvensjonen om antipersonellminer, og gir etter departementets vurdering samme resultat for ansvarsvurderingen som følger av folkeretten for øvrig, jf særlig Wien-konvensjonen om traktatretten og prinsippene om folkerettslig ansvar for stater og internasjonale organisasjoner.

I Norges sluttinnlegg på konferansen (vedlegg 4) ble det gitt uttrykk for tilfredshet med at prinsippet om fortsatt deltakelse i militært samvirke fikk bred tilslutning, og at forhandlingsresultatet ikke åpner for adgang til omgåelse av konvensjonens bestemmelser, noe som i så fall kunne resultert i sviktende tillit til konvensjonen. Det er grunn til å understreke at artikkel 21 omhandler en situasjon av antatt forbigående art. På det tidspunkt forbudet mot klaseammunisjon utvikles som en universell norm med global rekkevidde, og i takt med at forbudt klaseammunisjon gradvis fases ut av eksisterende forsvarskonsepter og militære lagerbeholdninger, vil bestemmelsen bli overflødig.

3.6 Overføring

Under forhandlingene var det ulike meninger om definisjonen av overføring i artikkel 2. En rekke delegasjoner ønsket den tilsvarende definisjon av overføring som er nedfelt både i annen tilleggsprotokoll til Konvensjonen om særlig inhumane våpen og i konvensjonen om forbud mot antipersonellminer, til tross for at ordlyden er tvetydig. En sentral

begrunnelse var at det ellers kunne oppstå tvilsomme tolkningsspørsmål i en situasjon der likeartede internasjonale avtaler gir forskjellige definisjoner av det samme begrepet. Dette ble også utfallet av forhandlingene, til tross for at Norge hadde lagt fram forslag til forenkling og presisering av bestemmelsen i konferansedokument CCM/73. Det antas på denne bakgrunn å være gode grunner for at konvensjonens forbud mot overføring skal tolkes og anvendes på samme måte som det eksisterende forbud mot overføring av antipersonellminer.

I Ot.prp. nr. 72 (1997–98) s. 3 er følgende forståelse av begrepet overføring lagt til grunn:

«Denne definisjonen kan rent språklig forstås på ulike måter. Man kan enten legge til grunn at fysisk transport over landegrenser og overføring av eiendomsrett og kontroll er forbudt uavhengig av hverandre, eller at både fysisk transport over en landegrense og overføring av eiendomsretten må ha foregått for at det skal være «transfer» i konvensjonens forstand. Tolker man det på den siste måten vil den rene transport over en landegrense eller innenfor nasjonalt territorium ikke være forbudt etter konvensjonen.»

I lys av denne tidligere forståelse av begrepet overføring, foreslås å legge en tilsvarende tolkning til grunn for Konvensjonen om klaseammunisjon. Imidlertid bør det understrekes at tolkning av begrepet «overføring» ikke har avgjørende konsekvenser for rekkevidden av konvensjonens forbud i lys av det mer generelle forbudet mot medvirkning til bruk, overføring eller lagring av klaseammunisjon. En bevisst handling som består i transport eller annen befatning med klaseammunisjon må vurderes i lys av dette medvirkningsforbudet. Mulig medvirkningsansvar for slike handlinger omfatter likevel ikke medvirkning til ikke-statsparters handlinger som skjer utenom statspartens jurisdiksjon eller kontroll, jf. artikkel 21 og ovenfor i punkt 3.5. Det vises for øvrig til omtalen av norske gjennomføringsbestemmelser i Ot.prp. nr. 7 (2008–2009) s. 10–13.

4 Vurdering

4.1 Konvensjonens humanitærrettslige betydning

Konvensjonens humanitærrettslige betydning ligger i det forhold at den gjennom sitt forbud mot bruk, produksjon, lagring og overføring av klaseammunisjon samt pålegg om å ødelegge disse, søker å eliminere en kategori våpen hvis bruk utgjør et alvorlig humanitært problem i vår tid. Avtalens forbudselementer er verken svekket med unntaksbestemmelser, reservasjonsrettigheter eller overgangsordninger. Slik bidrar den til å etablere en ny og viktig internasjonal norm innen dette felt som vil kunne påvirke alle aktørers atferd i konflikt- eller krigssituasjoner i fremtiden. Konvensjonen understreker og presiserer humanitærrettens generelle distinksjonsprinsipp. Den vil kunne bidra til å gi sivilbefolkningen i krigs- og konfliktutsatte områder bedre beskyttelse enn tidligere, bl.a. fordi den vil forhindre bruk av de enorme mengder klaseammunisjon som finnes på lagre rundt i verden.

Sammen med forbudselementene er konvensjonens bestemmelser om internasjonalt samarbeid og assistanse til rydding av rammede områder, samt bistand til ofre, med på å gjøre den til et praktisk redskap for arbeidet med å stoppe de humanitære lidelser som forårsakes av klaseammunisjon. De klare bestemmelsene om økt internasjonalt samarbeid og bistand er ikke minst viktig for utviklingsland og kan lette arbeidet med å vinne oppslutning om avtalen. Dette bidrar til å gi konvensjonen moralsk tyngde. Bred oppslutning fra alle regioner er ikke minst viktig for at konvensjonen skal kunne spille den humanitærrettslige rollen som den er tiltenkt.

4.2 Konvensjonens betydning på det sikkerhets- og forsvarspolitiske område

Konvensjonen reiser flere spørsmål av forsvars- og sikkerhetspolitisk betydning. Av NATOs 26 medlemsstater, deltok 20 allierte stater ved vedtakelsen

av konvensjonen.¹ Fem av de seks resterende medlemsstatene deltok som observatører,² mens USA ikke deltok. I det integrerte allierte militære samarbeidet er det nødvendig å samordne operasjonskonsepter for land med ulik tilknytning til ulike konvensjoner og således opprettholde et effektivt militært samvirke i NATO. Engasjementsregler (*Rules of Engagement*) er en mekanisme for å tilrettelegge samarbeidet i operasjoner og finne praktiske løsninger på tross av nasjonale, operasjonelle variasjoner. Dette gjelder ikke minst i forbindelse med NATO-lands deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner med land utenfor alliansen. Aspektene knyttet til kommando og kontroll er viktige sett i lys av alliansens integrerte kommandostruktur. Artikkel 21 i konvensjonen spesifiserer at konvensjonens bestemmelser ikke skal hindre militært samarbeid mellom parter og ikke-parter til konvensjonen, og gir detaljerte holdepunkter for hvordan konvensjonens forbud skal forstås i en kontekst hvor både parter og ikke-parter til konvensjonen deltar. Konvensjonen vil dermed legge til rette for fortsatt nært alliert samarbeid og til at Norge kan videreføre en politikk for deltakelse i internasjonale operasjoner.

4.3 Konvensjonens betydning for Forsvaret

Konvensjonen medfører at Forsvarets nåværende beholdning av klaseammunisjon må destrueres. Det dreier seg her om til sammen ca. 50.000 granater av typene DM 642 og DM 662. Denne beholdningen ble anskaffet i tidsrommet 1989-1990 til bruk i eventuelt territorialforsvar, og ammunisjons-typen har som nevnt aldri fra norsk side vært benyttet i militære operasjoner.

Denne ammunisjonstypen, nærmere bestemt ammunisjon tilsvarende DM 662, med såkalte M85 substridsdel, har kun vært brukt i konflikt i to til-

¹ Belgia, Bulgaria, Canada, Danmark, Estland, Frankrike, Island, Italia, Litauen, Luxembourg, Nederland, Norge, Portugal, Tyskland, Tsjekkia, Slovakia, Slovenia, Spania, Storbritannia, Ungarn.

² Latvia, Hellas, Tyrkia, Polen, Romania.

feller, av Storbritannia i Irak i 2003 og av Israel i Sør-Libanon i 2006. Erfaringene fra Irak har aldri vært systematisert eller publisert. En rapport utarbeidet av Forsvarets Forskningsinstitut og Norsk Folkehjelp m.fl. viste imidlertid at forholdene i en kampsituasjon påvirker ammunisjonens pålitelighet i langt større grad enn antatt. Resultatet var en langt høyere blindgjengerandel enn det tester under kontrollerte forhold hadde tydet på. Konklusjonen fra norsk side var som allerede nevnt at Regjeringen i 2006 innførte et moratorium på bruk av ammunisjonen.

I tillegg til de humanitære skadevirkningene har blindgjengerandelen også betydning for den militære nytteverdien til ammunisjonen. Dette både fordi man må bruke større mengder ammunisjon for å oppnå den ønskede effekten i strid, og fordi tilstedeværelsen av blindgjengere i terrenget hindrer mobilitet og representerer en fare også for militært personell. En nyere forskningsrapport utarbeidet av Forsvarets Forskningsinstitut tyder også på at ammunisjonens effektivitet mot visse typer mål, herunder bl.a. pansrede mål, er mindre enn tidligere antatt. Den sistnevnte vurdering skyldes bl.a. nyere utvikling i panserutstyr.

Erfaringene med bruk av klaseammunisjon i konflikt har også ført til et økt fokus på den strategiske nytteverdien ved bruk av klaseammunisjon. Dette gjelder særlig de enorme humanitære og sosioøkonomiske kostnader som følger av at ueksploderte blindgjengere rammer sivile personer i vid omkrets, hindrer hjelpearbeid, gjenoppbygging og utvikling av rammede områder og bidrar til økt fattigdom som igjen og kan gi grobunn for nye konflikter. Dette vil kunne undergrave den politiske målsetningen om fred og stabilitet som bruken av militærmakt i en internasjonal operasjon er ment å understøtte.

Utformingen av forbudet skjedde på denne bakgrunn i tråd også med anbefalingen fra Forsvarets side. Det er likevel hevet over enhver tvil at utfasingen av ammunisjonen vil representere en betydelig

reduksjon i Forsvarets totale beholdning av artilleriammunisjon. For å kunne opprettholde Forsvarets evne til territorielt forsvar, vil det bli nødvendig å foreta en anskaffelse av alternative ammunisjonstyper som kan dekke hele spekteret av aktuelle måltyper. Hva som bør anskaffes, er for tiden under utredning i Forsvaret. Forsvarets vurdering så langt er imidlertid at det vil kunne la seg gjøre å erstatte våpenvirkningen av klaseammunisjon i forhold til de fleste typer mål med en kombinasjon av forskjellige alternative våpentyper som allerede i dag er tilgjengelige.

Selv om konvensjonen i utgangspunktet setter en åtte års frist for destruksjon av nasjonale lagre, ønsker Forsvarsdepartementet å gjennomføre destruksjonen så raskt som mulig. Det er imidlertid samtidig viktig å sørge for at destruksjonen foregår på en måte som ivaretar hensyn til sikkerhet og miljø. Forsvaret arbeider derfor med en vurdering av hvordan destruksjonen skal gjennomføres.

Forbudet mot lagring i områder innenfor egen jurisdiksjon og kontroll innebærer også et forbud mot andre lands lagring (forhåndslagring). Dette spørsmålet kom opp i forbindelse med vedtakelsen av konvensjonen om forbud mot antipersonellminer i 1997, fordi USA hadde lagret slike miner i Norge. Disse minene ble deretter fjernet i 2002. Når det gjelder klaseammunisjon, ble den tilsvarende beholdningen av amerikansk klaseammunisjon fjernet og destruert allerede i 2006. Den gjeldende avtalen om det amerikanske marinekorpsets forhåndslagring på norsk territorium tar for øvrig forbehold om at lagring må være i henhold til norske folkerettslige forpliktelser.

Norsk deltakelse i internasjonale operasjoner vil ikke gi Norge jurisdiksjon eller kontroll over fremmed territorium, og slik deltakelse utløser dermed ikke konvensjonens forpliktelser om rydding m.v. Det legges imidlertid opp til å yte bistand til berørte stater og områder og til ofre for klaseammunisjon gjennom internasjonalt samarbeid slik konvensjonen anviser.

5 Merknader til de enkelte bestemmelser

Artikkel 1 fastslår at konvensjonen gjelder i alle situasjoner, ikke begrenset til situasjoner med krig eller konflikt. Konvensjonen har dermed et bredere nedslagsfelt enn Konvensjonen om særlige inhumane våpen og humanitærretten for øvrig, som bare gjelder i væpnet konflikt. Bestemmelsen er imidlertid i tråd med tilsvarende bestemmelser i konvensjonen om antipersonellminer og kjemivåpenkonvensjonen, og anses viktig for å sikre etterlevelse av de materielle bestemmelsene i konvensjonen, ikke minst bestemmelsene om forbud mot produksjon, erverv og om rydding og bistand til ofre. Artikkelen 1 forbyr all bruk, utvikling, produksjon, erverv, lagring og overføring av klaseammunisjon. Videre forbys assistanse og oppmuntring til handlinger som konvensjonen forbyr.

Artikkel 2 gir nærmere definisjoner av konvensjonens begreper. Særlig viktig er definisjonen av klaseammunisjon, som i resultat innebærer forbud mot alle typer klaseammunisjon som har vært anvendt i væpnet konflikt og som har forårsaket uakseptabel skade på sivile. Innholdet i begrepene bruk, utvikling, produksjon, erverv og lagring er ikke omstridt. Begrepet overføring skal forstås på samme måte som i Konvensjonen om forbud mot antipersonellminer, se ovenfor punkt 3.6.

Artikkel 3 påbyr destruksjon av lagret klaseammunisjon snarest mulig og senest innen åtte år etter at konvensjonen er trådt i kraft for vedkommande stat. Artikkelen 3 angir også en prosedyre for utsettelse av denne fristen i særlige tilfeller. Artikkelen 3 nr. 6 gir dessuten statspartene rett til å beholde et begrenset antall klaseammunisjon som er absolutt nødvendig for utvikling av og trening i teknikker for oppdagelse, rydding og destruksjon av klaseammunisjon og mottiltak mot klaseammunisjon. Stater som benytter denne adgangen skal gi detaljert rapport om bruken.

Artikkel 4 gir regler om rydding og ødeleggelse av etterlatt, ueksplodert klaseammunisjon, og pålegger statspartene å rydde områder under deres jurisdiksjon eller kontroll som inneholder eksplosive etterlatenskaper av klaseammunisjon, og sørge for ødeleggelse av disse.

Artikkel 5 pålegger partene å yte bistand til ofre for klaseammunisjon. Denne bestemmelsen reflek-

terer de seneste års erfaring med slik bistand, og gir blant annet detaljerte bestemmelser om tilstrekkelig medisinsk, psykologisk og annen støtte til rehabilitering av ofre for klaseammunisjon.

Artikkel 6 gir bestemmelser om internasjonalt samarbeid og bistand til land og områder som er rammet av klaseammunisjon, både med hensyn til rydding og bistand til ofre. Slik bistand kan ytes gjennom FN-systemet, andre internasjonale eller nasjonale organisasjoner eller bilateralt.

Artikkel 7 forplikter partene til å rapportere til FNs generalsekretær om gjennomføring av konvensjonen, om antall og typebeskrivelse av produsert og lagret klaseammunisjon, om fremdriften i lagerdestruksjon, om arbeidet med rydding og sikring av områder med etterlatt, ueksplodert klaseammunisjon og om assistanse til berørte statsparter. Videre forplikter artikkelen 7 til å rapportere om gjennomføring av lagerdestruksjon i samsvar med sikkerhets- og miljøstandarder, slik at hensynet til helse og miljø sikres, og slik at nye og forbedrede metoder for destruksjon av klaseammunisjon kan utvikles og tas i bruk av andre statsparter.

Artikkel 8 gir bestemmelser om assistanse og avklaring i spørsmål om overholdelse, og gir partene mulighet til å søke klargjøring vedrørende en stats etterlevelse av konvensjonen gjennom FNs generalsekretær. Slike henvendelser skal være ledsaget av informasjon som viser hvorfor slik klargjøring søkes, og det presiseres at grunnløse henvendelser skal unngås. Hvis en begrunnet henvendelse om klargjøring til en part fra en eller flere andre parter ikke besvares, vil det kunne utløse videre prosedyrer som vedtas av statspartsmøtet.

Artikkel 9 forplikter partene til å treffe hensiktsmessige rettslige, administrative og andre tiltak, inkludert innføring av straffesanksjoner, med sikte på å forhindre handlinger som er forbudt i henhold til konvensjonen. Konvensjonens regler skal gjennomføres overfor personer og på territorium under statspartens jurisdiksjon eller kontroll.

Artikkel 10 gir anvisning på prosedyrer for tvisteløsning.

Artikkel 11 angir mandat og oppgavene til statspartsmøtene, som skal avholdes årlig, første gang innen ett år etter at konvensjonen er trådt i kraft.

Artikkel 12 angir mandat og oppgaver for tilsynskonferanser, som skal avholdes første gang fem år etter at konvensjonen er trådt i kraft.

Artikkel 13 angir prosedyre for vedtakelse av endringer i konvensjonen.

Artikkel 14 fastlegger at kostnadene i forbindelse med administrasjon av konvensjonen og de angitte møtene skal bæres av de deltagende stater etter FNs bidragsskala.

Artikkel 15 bestemmer tid og sted for undertegning av konvensjonen.

Artikkel 16 angir vilkårene for at stater blir bundet av konvensjonen gjennom ratifikasjon, godtakelse, godkjenning eller tiltredelse.

Artikkel 17 gir bestemmelser om ikrafttredelse. Konvensjonen trer i kraft seks måneder etter at 30 stater har ratifisert eller på annen måte blitt bundet av den.

Artikkel 18 gir en stat adgang til å erklære at den vil anvende konvensjonens artikkel 1 midlertidig inntil konvensjonen trer i kraft for vedkommande stat.

Artikkel 19 fastslår at det ikke er adgang til å reservere seg mot deler av konvensjonen.

Artikkel 20 gir bestemmelser om varighet og om adgangen til og prosedyrene for oppsigelse.

Artikkel 21 gir regler om forholdet mellom statsparter og stater som ikke er part i konvensjonen. Artikkel 21 pålegger statspartene å oppmuntre til universell oppslutning om konvensjonen og å gjøre sitt beste for å hindre at ikke-statsparter bruker klaseammunisjon. Bestemmelsen fastslår at statsparter og deres tjenestemenn kan medvirke i militært samarbeid og operasjoner sammen med stater som ikke er part i konvensjonen, men som vil kunne delta i aktiviteter som konvensjonen forbyr. Dette innebærer blant annet at handlinger som gjennomføres under en felles kommandostruktur, og som kun har en fjern og indirekte sammenheng med en ikke-konvensjonsparts bruk av klaseammunisjon, ikke resulterer i en konvensjonsstridig handling. Bestemmelsen gir ikke statspartene adgang til selv å utføre konvensjonsstridige handlinger, jf. dens nr. 4. Artikkel 21 reflekterer således eksisterende folkerettslige ansvarsnormer og må tolkes i samsvar med disse.

Artikkel 22 bestemmer at FNs generalsekretær skal være depositar for konvensjonen.

Artikkel 23 angir konvensjonens autentiske språk.

6 Erklæring

Konvensjonens artikkel 18 gir en stat adgang til å erklære at den vil anvende konvensjonens artikkel 1 midlertidig fra tidspunktet for undertegning, ratifikasjon eller annen tiltredelse fram til konvensjonen trer i kraft for vedkommende stat. En slik erklæring gir først og fremst et tydelig politisk signal om at staten vil avstå fra enhver konvensjonsstridig handling i perioden fram til ikrafttredelse av konvensjonen. Erklæringen innebærer ikke at nasjonal gjennomføringslovgivning må være på plass fra tidspunktet for undertegning. Erklæringen innebærer heller ikke en forsering av planer for destruksjon av eksisterende lagerbeholdning av klaseammunisjon. For å bidra til raskest mulig gjennomføring av det generelle forbudet mot klaseammuni-

sjon, tas det sikte på at Norge ved undertegning avgir erklæring om å anvende midlertidig konvensjonens artikkel 1 fram til konvensjonen trer i kraft for Norge.

Det foreslås på denne bakgrunn følgende erklæring:

«Kongeriket Norges Regjering erklærer i henhold til konvensjonens artikkel 18 at den vil anvende artikkel 1 i denne konvensjon midlertidig, i påvente av at konvensjonen skal tre i kraft for Norge.»

Forslaget til norsk erklæring er gjengitt i vedlegg 1.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

For Norges del ligger de mest praktiske virkningene av Konvensjonen om klaseammunisjon i plikten til å destruere eksisterende lagre av klaseammunisjon, DM 642 og DM 662, som faller inn under forbudet i konvensjonen. Denne beholdningen må derfor destrueres. Forsvaret har allerede startet de nødvendige forberedelser for gjennomføring av destruksjon. Utfasingen av DM 642 og DM 662 vil videre medføre et behov for å identifisere og anskaffe alternativ ammunisjon som kan dekke Forsvarets fremtidige behov. Gjennomføringen av konvensjonen for øvrig i norsk lovgivning antas ikke å

ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Konvensjonen pålegger heller ikke i seg selv noen rettslig bindende forpliktelse til økte bidrag til internasjonalt samarbeid om rydding og bistand til ofre for klaseammunisjon. Det følger imidlertid åpenbare politiske forpliktelser av humanitær karakter med Norges aktive engasjement i å få etablert det internasjonale forbudet mot klaseammunisjon. Det tas sikte på å videreføre Norges betydelige humanitære og utviklingsmessige innsats for å gjennomføre konvensjonen.

8 Konklusjon og tilråding

Konvensjonens humanitære målsettinger er i tråd med Norges utenrikspolitiske orientering. Det internasjonale forbudet mot klaseammunisjon er et viktig bidrag til videreutviklingen av den internasjonale humanitærretten, i tråd med Norges folkerettslige profil. Arbeidet med konvensjonen har som mål å bidra til at det raskt etableres bred støtte for den internasjonale humanitære norm som konvensjonen utgjør. Norges snarlige undertegning og ratifikasjon vil være et viktig bidrag i denne forbindelse som vil bli lagt merke til internasjonalt, og som vil kunne bidra til at andre stater ytterligere prioriterer arbeidet med tilslutning slik at konvensjonen kan tre i kraft så snart som mulig.

Konvensjonen pålegger statspartene forpliktelser til å gjennomføre forbudet mot klaseammunisjon på nasjonalt nivå. Det vil være nødvendig med nasjonal lovgivning som gjennomfører forbudet

mot klaseammunisjon på norsk territorium og overfor personer under norsk jurisdiksjon eller kontroll, og det fremmes derfor en odelstingsproposisjon med forslag til de nødvendige lovendringer parallelt med denne stortingsproposisjon, se nærmere Ot.prp. nr. 7 (2008–2009).

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til inngåelse av Konvensjonen om klaseammunisjon.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til inngåelse av Konvensjonen om klaseammunisjon, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til inngåelse av Konvensjonen om klaseammunisjon

I

Stortinget samtykker i inngåelse av Konvensjonen om klaseammunisjon.

Vedlegg 1**Forslag til norsk erklæring**

Erklæring i henhold til konvensjonens artikkel 18.

«Kongeriket Norges Regjering erklærer i henhold til konvensjonens artikkel 18 at den vil anvende artikkel 1 i denne konvensjon midlertidig, i påvente av at konvensjonen skal tre i kraft for Norge.»

Vedlegg 2**Convention on Cluster Munitions**

The States Parties to this Convention,

Deeply concerned that civilian populations and individual civilians continue to bear the brunt of armed conflict,

Determined to put an end for all time to the suffering and casualties caused by cluster munitions at the time of their use, when they fail to function as intended or when they are abandoned,

Concerned that cluster munition remnants kill or maim civilians, including women and children, obstruct economic and social development, including through the loss of livelihood, impede post-conflict rehabilitation and reconstruction, delay or prevent the return of refugees and internally displaced persons, can negatively impact on national and international peace-building and humanitarian assistance efforts, and have other severe consequences that can persist for many years after use,

Deeply concerned also at the dangers presented by the large national stockpiles of cluster munitions retained for operational use and *determined* to ensure their rapid destruction,

Believing it necessary to contribute effectively in an efficient, coordinated manner to resolving the challenge of removing cluster munition remnants located throughout the world, and to ensure their destruction,

Determined also to ensure the full realisation of the rights of all cluster munition victims and *recognising* their inherent dignity,

Resolved to do their utmost in providing assistance to cluster munition victims, including medical care, rehabilitation and psychological support, as well as providing for their social and economic inclusion,

Recognising the need to provide age- and gender-sensitive assistance to cluster munition victims and to address the special needs of vulnerable groups,

Bearing in mind the Convention on the Rights

Konvensjonen om klaseammunisjon

De stater som er part i denne konvensjon,

som er dypt bekymret over at sivilbefolkningen og sivile enkeltpersoner fortsatt må bære hovedbyrden av væpnet konflikt,

som er fast bestemt på å bringe til varig opphør den lidelse og de tap av menneskeliv som forårsakes av klaseammunisjon ved bruk, når den ikke virker som forutsatt, eller når den etterlates på bakken,

som er bekymret over at etterlatenskaper etter klaseammunisjon dreper eller lemlestet sivile, herunder kvinner og barn, vanskeliggjør økonomisk og sosial utvikling, blant annet gjennom tap av livsgrunnlag, hindrer rehabilitering og gjenoppbygging etter konflikt, forsinket eller forhindrer tilbakeføring av flyktninger og internt fordrevne, kan få negative konsekvenser for fredsbyggende innsats og humanitært hjelpearbeid nasjonalt og internasjonalt, og også har andre svært alvorlige følger som kan vedvare i mange år etter bruk,

som er dypt bekymret også over de farer som skriver seg fra store nasjonale lagre av klaseammunisjon som oppbevares til operativ bruk, og *som er fast bestemt på* å sørge for at disse lagrene raskt nedbygges,

som er overbevist om at de må bidra konkret på en effektiv og samordnet måte for å løse den utfordring det er å fjerne etterlatenskaper etter klaseammunisjon verden over, og å sørge for at de ødelegges,

som også er fast bestemt på å sikre full gjennomføring av rettighetene til alle ofre for klaseammunisjon, og *som erkjenner* deres iboende verdighet,

som er fast bestemt på å gjøre alt i sin makt for å yte ofre for klaseammunisjon bistand, herunder medisinsk behandling, rehabilitering og psykologisk støtte, samt å sørge for at de blir inkludert i det sosiale og økonomiske liv,

som er oppmerksom på nødvendigheten av å yte ofre for klaseammunisjon bistand der det tas hensyn til alder og kjønn, og av å ivareta sårbare gruppers særlige behov,

som har i erindring Konvensjon om rettighetene

of Persons with Disabilities which, *inter alia*, requires that States Parties to that Convention undertake to ensure and promote the full realisation of all human rights and fundamental freedoms of all persons with disabilities without discrimination of any kind on the basis of disability,

Mindful of the need to coordinate adequately efforts undertaken in various fora to address the rights and needs of victims of various types of weapons, and *resolved* to avoid discrimination among victims of various types of weapons,

Reaffirming that in cases not covered by this Convention or by other international agreements, civilians and combatants remain under the protection and authority of the principles of international law, derived from established custom, from the principles of humanity and from the dictates of public conscience,

Resolved also that armed groups distinct from the armed forces of a State shall not, under any circumstances, be permitted to engage in any activity prohibited to a State Party to this Convention,

Welcoming the very broad international support for the international norm prohibiting anti-personnel mines, enshrined in the 1997 Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction,

Welcoming also the adoption of the Protocol on Explosive Remnants of War, annexed to the Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects, and its entry into force on 12 November 2006, and *wishing* to enhance the protection of civilians from the effects of cluster munition remnants in post-conflict environments,

Bearing in mind also United Nations Security Council Resolution 1325 on women, peace and security and United Nations Security Council Resolution 1612 on children in armed conflict,

Welcoming further the steps taken nationally, regionally and globally in recent years aimed at prohibiting, restricting or suspending the use, stockpiling, production and transfer of cluster munitions,

Stressing the role of public conscience in furthering the principles of humanity as evidenced by the global call for an end to civilian suffering caused by cluster munitions and *recognising* the efforts to that end undertaken by the United Nations, the International Committee of the Red Cross, the Cluster Mu-

til mennesker med nedsatt funksjonsevne, som blant annet krever at de stater som er part i konvensjonen, forplikter seg til å sikre og å fremme full gjennomføring av alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter for alle mennesker med nedsatt funksjonsevne, uten diskriminering av noe slag på grunn av nedsatt funksjonsevne,

som er klar over at de tiltak som iverksettes i ulike fora for å ivareta rettighetene og behovene til ofre for ulike våpentyper, må samordnes i tilstrekkelig grad, og *som er fast bestemt på* å hindre forskjellsbehandling av ofre for ulike våpentyper,

som stadfester at i de tilfeller som ikke omfattes av denne konvensjon eller av andre internasjonale avtaler, skal sivile og stridende være beskyttet gjennom og være underlagt prinsippene i folkeretten, som skriver seg fra etablert sedvane, fra humanitære prinsipper og fra den offentlige samvittighetskrav,

som også er fast bestemt på at ikke under noen omstendighet skal væpnede grupper utenfor en stats væpnede styrker ha adgang til å delta i aktiviteter som er forbudt for en stat som er part i denne konvensjon,

som ser med glede på at den internasjonale normen om forbud mot antipersonellminer, som er nedfelt i Konvensjon om forbud mot bruk, lagring, produksjon og overføring av antipersonellminer og om ødeleggelse av slike miner fra 1997, har fått svært bred internasjonal oppslutning,

som også ser med glede på vedtakelsen av Protokoll om eksplosive krigsleivninger, som følger som vedlegg til Konvensjonen om forbud mot eller restriksjonar på bruk av visse konvensjonelle våpen som kan skade i utrensmål eller som kan ramme vilkårlig, og protokollens ikrafttredelse 12. november 2006, og *som ønsker* å bedre beskyttelsen av sivile mot virkningene av etterlatenskaper etter klaseammunisjon i et område etter konflikt,

som også har i erindring resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet og resolusjon 1612 om barn i væpnet konflikt fra De forente nasjoners sikkerhetsråd,

som videre ser med glede på de tiltak som er truffet de senere år nasjonalt, regionalt og globalt med sikte på å forby, begrense eller innstille bruk, lagring, produksjon og overføring av klaseammunisjon,

som understreker hvilken rolle den offentlige samvittighet spiller i arbeidet for å fremme de humanitære prinsipper, noe den globale oppfordringen om å bringe til opphør de lidelser som klaseammunisjon påfører sivilbefolkningen, klart viser, og *som erkjenner* den innsats som i denne forbindelse

nition Coalition and numerous other non-governmental organisations around the world,

Reaffirming the Declaration of the Oslo Conference on Cluster Munitions, by which, *inter alia*, States recognised the grave consequences caused by the use of cluster munitions and committed themselves to conclude by 2008 a legally binding instrument that would prohibit the use, production, transfer and stockpiling of cluster munitions that cause unacceptable harm to civilians, and would establish a framework for cooperation and assistance that ensures adequate provision of care and rehabilitation for victims, clearance of contaminated areas, risk reduction education and destruction of stockpiles,

Emphasising the desirability of attracting the adherence of all States to this Convention, and *determined* to work strenuously towards the promotion of its universalisation and its full implementation,

Basing themselves on the principles and rules of international humanitarian law, in particular the principle that the right of parties to an armed conflict to choose methods or means of warfare is not unlimited, and the rules that the parties to a conflict shall at all times distinguish between the civilian population and combatants and between civilian objects and military objectives and accordingly direct their operations against military objectives only, that in the conduct of military operations constant care shall be taken to spare the civilian population, civilians and civilian objects and that the civilian population and individual civilians enjoy general protection against dangers arising from military operations,

HAVE AGREED as follows:

Article 1

General obligations and scope of application

1. Each State Party undertakes never under any circumstances to:
 - a) Use cluster munitions;
 - b) Develop, produce, otherwise acquire, stockpile, retain or transfer to anyone, directly or indirectly, cluster munitions;
 - c) Assist, encourage or induce anyone to engage in any activity prohibited to a State Party under this Convention.
2. Paragraph 1 of this Article applies, *mutatis mutandis*, to explosive bomblets that are specifically designed to be dispersed or released from dispensers affixed to aircraft.

har vært gjort av De forente nasjoner, Den internasjonale Røde Kors-komité, Den internasjonale koalisjonen mot klaseammunisjon (CMC) og en lang rekke andre ikke-statlige organisasjoner verden over,

som stadfester erklæringen fra Oslo-konferansen om klaseammunisjon, der statene blant annet erkjente de alvorlige konsekvensene som bruken av klaseammunisjon forårsaker, og forpliktet seg til innen 2008 å inngå et juridisk bindende instrument som forbyr bruk, produksjon, overføring og lagring av klaseammunisjon som forårsaker uakseptabel skade på sivile, og som oppretter et rammeverk for samarbeid og bistand som sikrer at ofrene får tilstrekkelig pleie og rehabilitering, at forurensede områder blir ryddet, at det blir gitt opplæring i risikoreduksjon, og at lagre blir destruert,

som understreker at det er ønskelig å få alle stater til å slutte seg til denne konvensjon, og *som er fast bestemt på* å arbeide iherdig for å fremme universell tilslutning til og full gjennomføring av den,

som bygger på de prinsipper og regler som er nedfelt i internasjonal humanitærrett, særlig prinsippet om at partene i en væpnet konflikt ikke har en ubegrenset rett til å velge krigføringsmetoder eller stridsmidler, og reglene om at partene i en konflikt til enhver tid må skille mellom sivilbefolkning og stridende og mellom sivile gjenstander og militære mål og følgelig rette sine operasjoner bare mot militære mål, om at det under gjennomføringen av militære operasjoner kontinuerlig må utvises forsiktighet for å skåne sivilbefolkningen, sivilpersoner og sivile gjenstander, og om at sivilbefolkningen og sivile enkeltpersoner skal ha alminnelig beskyttelse mot de farer som følger av militære operasjoner,

ER BLITT ENIGE om følgende:

Artikkel 1

Alminnelige forpliktelser og virkeområde

1. Hver part forplikter seg til aldri under noen omstendighet
 - a) å bruke klaseammunisjon,
 - b) å utvikle, produsere, på annen måte erverve, lagre, oppbevare eller overføre klaseammunisjon til noen direkte eller indirekte,
 - c) å bistå, oppmuntre eller påvirke noen til å delta i en aktivitet som er forbudt for en part etter denne konvensjon.
2. Bestemmelsene i nr. 1 i denne artikkel får tilsvarende anvendelse på eksplosive bomblets som er særskilt konstruert for å spres eller frigjøres fra dispensere festet til luftfartøy.

3. his Convention does not apply to mines.

Article 2

Definitions

For the purposes of this Convention:

1. «*Cluster munition victims*» means all persons who have been killed or suffered physical or psychological injury, economic loss, social marginalisation or substantial impairment of the realisation of their rights caused by the use of cluster munitions. They include those persons directly impacted by cluster munitions as well as their affected families and communities;
2. «*Cluster munition*» means a conventional munition that is designed to disperse or release explosive submunitions each weighing less than 20 kilograms, and includes those explosive submunitions. It does not mean the following:
 - a) A munition or submunition designed to disperse flares, smoke, pyrotechnics or chaff; or a munition designed exclusively for an air defence role;
 - b) A munition or submunition designed to produce electrical or electronic effects;
 - c) A munition that, in order to avoid indiscriminate area effects and the risks posed by unexploded submunitions, has all of the following characteristics:
 - i. Each munition contains fewer than ten explosive submunitions;
 - ii. Each explosive submunition weighs more than four kilograms;
 - iii. Each explosive submunition is designed to detect and engage a single target object;
 - iv. Each explosive submunition is equipped with an electronic self-destruction mechanism;
 - v. Each explosive submunition is equipped with an electronic self-deactivating feature;
3. «*Explosive submunition*» means a conventional munition that in order to perform its task is dispersed or released by a cluster munition and is designed to function by detonating an explosive charge prior to, on or after impact;

3. Denne konvensjon får ikke anvendelse på miner.

Artikkel 2

Definisjoner

I denne konvensjon menes med

1. «*ofre for klaseammunisjon*»: enhver person som er blitt drept eller som har lidt fysisk eller psykisk skade, økonomisk tap eller sosial marginalisering eller hvis mulighet til å utøve sine rettigheter er blitt vesentlig svekket som følge av bruk av klaseammunisjon. Uttrykket omfatter alle dem som berøres direkte av klaseammunisjon, samt berørte familiemedlemmer og lokalsamfunn,
2. «*klaseammunisjon*»: en konvensjonell ammunisjon som er konstruert for å spre eller frigjøre eksplosive substridsdeler som veier under 20 kilogram hver, og som omfatter de nevnte substridsdelene. Med «klaseammunisjon» menes ikke:
 - a) ammunisjon eller substridsdeler som er konstruert for å belyse eller avgi røyk, pyrotekniske stoffer eller radarhemmende materialer (chaff), eller ammunisjon som er konstruert utelukkende for bruk i en luftforsvarsrolle,
 - b) ammunisjon eller substridsdeler som er konstruert for å ha elektrisk eller elektronisk effekt,
 - c) ammunisjon som, for å unngå vilkårlig områdevirkning og de farer som er forbundet med udetonerte substridsdeler, innehar alle egenskapene nevnt nedenfor:
 - i. hver ammunisjonsenhet inneholder færre enn ti eksplosive substridsdeler,
 - ii. hver eksplosiv substridsdel veier over fire kilogram,
 - iii. hver eksplosiv substridsdel er konstruert for å identifisere og bekjempe et enkeltstående mål,
 - iv. hver eksplosiv substridsdel er utstyrt med en elektronisk selvdestruksjonsmekanisme,
 - v. hver eksplosiv substridsdel er utstyrt med en elektronisk selvdeaktiverende mekanisme,
3. «*eksplosiv substridsdel*»: en konvensjonell ammunisjon som, for at den skal kunne utføre sin oppgave, spres eller frigjøres fra en klaseammunisjon, og som er konstruert for å virke ved at det detoneres en sprengladning før, ved eller etter anslag,

4. «*Failed cluster munition*» means a cluster munition that has been fired, dropped, launched, projected or otherwise delivered and which should have dispersed or released its explosive submunitions but failed to do so;
5. «*Unexploded submunition*» means an explosive submunition that has been dispersed or released by, or otherwise separated from, a cluster munition and has failed to explode as intended;
6. «*Abandoned cluster munitions*» means cluster munitions or explosive submunitions that have not been used and that have been left behind or dumped, and that are no longer under the control of the party that left them behind or dumped them. They may or may not have been prepared for use;
7. «*Cluster munition remnants*» means failed cluster munitions, abandoned cluster munitions, unexploded submunitions and unexploded bomblets;
8. «*Transfer*» involves, in addition to the physical movement of cluster munitions into or from national territory, the transfer of title to and control over cluster munitions, but does not involve the transfer of territory containing cluster munition remnants;
9. «*Self-destruction mechanism*» means an incorporated automatically-functioning mechanism which is in addition to the primary initiating mechanism of the munition and which secures the destruction of the munition into which it is incorporated;
10. «*Self-deactivating*» means automatically rendering a munition inoperable by means of the irreversible exhaustion of a component, for example a battery, that is essential to the operation of the munition;
11. «*Cluster munition contaminated area*» means an area known or suspected to contain cluster munition remnants;
12. «*Mine*» means a munition designed to be placed under, on or near the ground or other surface area and to be exploded by the presence, proximity or contact of a person or a vehicle;
13. «*Explosive bomblet*» means a conventional munition, weighing less than 20 kilograms, which is not self-propelled and which, in order to perform its task, is dispersed or released by a dispenser, and is designed to function by detonating an explosive charge prior to, on or after impact;
14. «*Dispenser*» means a container that is designed to disperse or release explosive bomblets and
4. «*udetonert klaseammunisjon*»: klaseammunisjon som er avfyrt, sluppet, skutt ut eller avlevert på annet vis, og som skulle ha spredd eller frigjort sine eksplosive substridsdeler, men der dette ikke har funnet sted,
5. «*udetonert substridsdel*»: en eksplosiv substridsdel som er spredd eller frigjort fra, eller på annet vis skilt ut fra, en klaseammunisjon, men som ikke har eksplodert slik den skal,
6. «*etterlatt klaseammunisjon*»: klaseammunisjon eller eksplosive substridsdeler som ikke er brukt, men som er etterlatt eller dumpet, og som ikke lenger er under kontroll av den parten som har etterlatt eller dumpet dem. De kan, men behøver ikke, være klargjort for bruk,
7. «*etterlatenskaper etter klaseammunisjon*»: udetonert klaseammunisjon, etterlatt klaseammunisjon, udetonerte substridsdeler og udetonerte bomblets,
8. «*overføring*»: i tillegg til fysisk forflytning av klaseammunisjon til eller fra nasjonalt territorium, overføring av eiendomsretten til og kontrollen over klaseammunisjon, men ikke overføring av territorium som inneholder etterlatenskaper etter klaseammunisjon,
9. «*selvdestruksjonsmekanisme*»: en innebygd, automatisk fungerende mekanisme som kommer i tillegg til stridsdelens primære tennmekanisme, og som sikrer destruksjon av stridsdelen den er innebygd i,
10. «*selvdeaktiverende*»: å automatisk sette en stridsdel ut av funksjon ved at en komponent, for eksempel et batteri, som er helt vesentlig for at stridsdelen skal virke, blir oppbrukt på en måte som ikke lar seg reversere,
11. «*område som er forurensset av klaseammunisjon*»: et område som en vet inneholder, eller som en mistenker inneholder, etterlatenskaper etter klaseammunisjon,
12. «*mine*»: eksplosiv ladning som er konstruert for å plasseres under, på eller nær bakken eller annet overflateområde og for å sprenges som følge av en persons eller et kjøretøys nærvær, nærhet eller berøring,
13. «*eksplosiv bomblet*»: en konvensjonell substridsdel, under 20 kilogram i vekt, som ikke er selvdreven, og som, for at den skal kunne utføre sin oppgave, spres eller frigjøres fra en dispenser og er konstruert for å virke ved at det detonerer en sprengladning før, ved eller etter anslag,
14. «*dispenser*»: en beholder som er konstruert for å spre eller frigjøre eksplosive bomblets, og som

which is affixed to an aircraft at the time of dispersal or release;

15. «*Unexploded bomblet*» means an explosive bomblet that has been dispersed, released or otherwise separated from a dispenser and has failed to explode as intended.

Article 3

Storage and stockpile destruction

1. Each State Party shall, in accordance with national regulations, separate all cluster munitions under its jurisdiction and control from munitions retained for operational use and mark them for the purpose of destruction.
2. Each State Party undertakes to destroy or ensure the destruction of all cluster munitions referred to in paragraph 1 of this Article as soon as possible but not later than eight years after the entry into force of this Convention for that State Party. Each State Party undertakes to ensure that destruction methods comply with applicable international standards for protecting public health and the environment.
3. If a State Party believes that it will be unable to destroy or ensure the destruction of all cluster munitions referred to in paragraph 1 of this Article within eight years of entry into force of this Convention for that State Party it may submit a request to a Meeting of States Parties or a Review Conference for an extension of the deadline for completing the destruction of such cluster munitions by a period of up to four years. A State Party may, in exceptional circumstances, request additional extensions of up to four years. The requested extensions shall not exceed the number of years strictly necessary for that State Party to complete its obligations under paragraph 2 of this Article.
4. Each request for an extension shall set out:
 - a) The duration of the proposed extension;
 - b) A detailed explanation of the proposed extension, including the financial and technical means available to or required by the State Party for the destruction of all cluster munitions referred to in paragraph 1 of this Article and, where applicable, the exceptional circumstances justifying it;
 - c) A plan for how and when stockpile destruction will be completed;

på det tidspunkt disse spres eller frigjøres, er festet til et luftfartøy,

15. «*udetonert bomblet*»: en eksplosiv bomblet som er spredd, frigjort eller på annet vis skilt ut fra en dispenser, men som ikke har eksplodert slik den skal.

Artikkel 3

Lagring og ødeleggelse av lagre

1. Hver part skal, i samsvar med nasjonale bestemmelser, skille all klaseammunisjon som er underlagt dens jurisdiksjon og kontroll, fra ammunisjon som oppbevares til operativ bruk, og merke den med henblikk på ødeleggelse.
2. Hver part forplikter seg til så snart som mulig, men senest åtte år etter at denne konvensjon er trådt i kraft for vedkommende part, å ødelegge eller sørge for ødeleggelse av all klaseammunisjon som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel. Hver part forplikter seg til å sørge for at metodene for ødeleggelse er i samsvar med gjeldende internasjonale standarder for vern av folkehelsen og miljøet.
3. Dersom en part mener at den ikke vil være i stand til å ødelegge eller sørge for ødeleggelse av all klaseammunisjon som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel, innen åtte år etter at denne konvensjon er trådt i kraft for vedkommende part, kan den be statspartsmøtet eller tilsynskonferansen om at fristen for å fullføre ødeleggelsen av denne klaseammunisjonen forlenges med inntil fire år. En part kan under ekstraordinære omstendigheter be om ytterligere forlengelser av fristen på inntil fire år av gangen. Forlengelsen det anmodes om, må ikke overstige det antall år som er strengt nødvendig for at vedkommende part skal kunne fullføre gjennomføringen av sine forpliktelser etter nr. 2 i denne artikkel.
4. En slik anmodning om forlengelse skal angi
 - a) med hvilket tidsrom fristen foreslås forlengt,
 - b) en detaljert begrunnelse for den foreslåtte forlengelsen, herunder hvilke finansielle og tekniske midler vedkommende part disponerer eller må ha for å kunne ødelegge all klaseammunisjon som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel, og eventuelt hvilke ekstraordinære omstendigheter som berettiger en slik forlengelse,
 - c) en plan for hvordan og når ødeleggelsen av lagrene skal være fullført,

- d) The quantity and type of cluster munitions and explosive submunitions held at the entry into force of this Convention for that State Party and any additional cluster munitions or explosive submunitions discovered after such entry into force;
 - e) The quantity and type of cluster munitions and explosive submunitions destroyed during the period referred to in paragraph 2 of this Article; and
 - f) The quantity and type of cluster munitions and explosive submunitions remaining to be destroyed during the proposed extension and the annual destruction rate expected to be achieved.
5. The Meeting of States Parties or the Review Conference shall, taking into consideration the factors referred to in paragraph 4 of this Article, assess the request and decide by a majority of votes of States Parties present and voting whether to grant the request for an extension. The States Parties may decide to grant a shorter extension than that requested and may propose benchmarks for the extension, as appropriate. A request for an extension shall be submitted a minimum of nine months prior to the Meeting of States Parties or the Review Conference at which it is to be considered.
6. Notwithstanding the provisions of Article 1 of this Convention, the retention or acquisition of a limited number of cluster munitions and explosive submunitions for the development of and training in cluster munition and explosive submunition detection, clearance or destruction techniques, or for the development of cluster munition counter-measures, is permitted. The amount of explosive submunitions retained or acquired shall not exceed the minimum number absolutely necessary for these purposes.
7. Notwithstanding the provisions of Article 1 of this Convention, the transfer of cluster munitions to another State Party for the purpose of destruction, as well as for the purposes described in paragraph 6 of this Article, is permitted.
8. States Parties retaining, acquiring or transferring cluster munitions or explosive submunitions for the purposes described in paragraphs 6 and 7 of this Article shall submit a detailed report on the planned and actual use of these cluster munitions and explosive submunitions and their type, quantity and lot numbers. If cluster munitions or explosive submunitions are transferred to another State Party for these purposes, the report shall include reference to the receiving party. Such a report shall be prepared
- d) mengde og type klaseammunisjon og eksplosive substridsdeler som ble oppbevart på det tidspunkt denne konvensjon trådte i kraft for vedkommende part, og all øvrig klaseammunisjon eller eksplosive substridsdeler som er oppdaget etter ikrafttreddelsen,
- e) mengde og type klaseammunisjon og eksplosive substridsdeler som er blitt ødelagt i løpet av det tidsrom som er nevnt i nr. 2 i denne artikkel, og
- f) mengde og type gjenværende klaseammunisjon og eksplosive substridsdeler som skal ødelegges innen den foreslåtte fristen, og hvor stor andel som forventes ødelagt per år.
5. Statspartsmøtet eller tilsynskonferansen skal vurdere anmodningen, og skal da ta hensyn til de faktorer som er nevnt i nr. 4 i denne artikkel, og ved et flertall av de parter som er til stede og avgir stemme, avgjøre om anmodningen om forlengelse skal innvilges. Partene kan beslutte å gi en kortere forlengelse enn anmodet og kan, alt etter omstendighetene, foreslå ytelsesmål for forlengelsen. En anmodning om forlengelse skal legges fram minst ni måneder før statspartsmøtet eller tilsynskonferansen som skal behandle anmodningen, finner sted.
6. Uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 1 i denne konvensjon tillates oppbevaring eller erverv av et begrenset antall klaseammunisjon og eksplosive substridsdeler for å utvikle metoder for deteksjon, rydding eller ødeleggelse av klaseammunisjon og eksplosive substridsdeler og gi opplæring i disse metoder, eller for å utarbeide tiltak mot klaseammunisjon. Antallet eksplosive substridsdeler som oppbevares eller erverves, skal ikke overstige det minimum som er absolutt nødvendig for dette formål.
7. Uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 1 i denne konvensjon er overføring av klaseammunisjon til en annen part tillatt når formålet er ødeleggelse, eller når formålet er som beskrevet i nr. 6 i denne artikkel.
8. En part som oppbevarer, erverver eller overfører klaseammunisjon eller eksplosive substridsdeler for de formål som er beskrevet i nr. 6 og 7 i denne artikkel, skal legge fram en detaljert rapport om den planlagte og faktiske bruken av, samt type, mengde og partinummer for, denne klaseammunisjonen og disse substridsdelene. Dersom klaseammunisjon eller eksplosive substridsdeler overføres til en annen part for slike formål, skal rapporten inneholde en henvisning til den mottakende part. Det skal utarbeides en

for each year during which a State Party retained, acquired or transferred cluster munitions or explosive submunitions and shall be submitted to the Secretary-General of the United Nations no later than 30 April of the following year.

Article 4

Clearance and destruction of cluster munition remnants and risk reduction education

1. Each State Party undertakes to clear and destroy, or ensure the clearance and destruction of, cluster munition remnants located in cluster munition contaminated areas under its jurisdiction or control, as follows:
 - a) Where cluster munition remnants are located in areas under its jurisdiction or control at the date of entry into force of this Convention for that State Party, such clearance and destruction shall be completed as soon as possible but not later than ten years from that date;
 - b) Where, after entry into force of this Convention for that State Party, cluster munitions have become cluster munition remnants located in areas under its jurisdiction or control, such clearance and destruction must be completed as soon as possible but not later than ten years after the end of the active hostilities during which such cluster munitions became cluster munition remnants; and
 - c) Upon fulfilling either of its obligations set out in sub-paragraphs (a) and (b) of this paragraph, that State Party shall make a declaration of compliance to the next Meeting of States Parties.
2. In fulfilling its obligations under paragraph 1 of this Article, each State Party shall take the following measures as soon as possible, taking into consideration the provisions of Article 6 of this Convention regarding international cooperation and assistance:
 - a) Survey, assess and record the threat posed by cluster munition remnants, making every effort to identify all cluster munition contaminated areas under its jurisdiction or control;
 - b) Assess and prioritise needs in terms of marking, protection of civilians, clearance and destruction, and take steps to mobilise re-

slik rapport for hvert år parten har oppbevart, ervervet eller overført klaseammunisjon eller eksplosive substridsdeler, og rapporten skal sendes til De forente nasjoners generalsekretær senest 30. april det påfølgende år.

Artikkel 4

Rydding og ødeleggelse av etterlatenskaper etter klaseammunisjon og opplæring i risikoreduksjon

1. Hver part forplikter seg til å rydde og ødelegge eller sørge for rydding og ødeleggelse av etterlatenskaper etter klaseammunisjon som befinner seg i områder som er forurenset av klaseammunisjon og underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll, som følger:
 - a) i tilfeller der det befinner seg etterlatenskaper etter klaseammunisjon i områder som er underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll den dag denne konvensjon trer i kraft for vedkommende part, skal slik rydding og ødeleggelse være fullført så snart som mulig, men senest ti år etter nevnte dato,
 - b) i tilfeller der klaseammunisjon er blitt etterlatenskaper etter klaseammunisjon som befinner seg i områder underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll, etter at denne konvensjon trådte i kraft for vedkommende part, må slik rydding og ødeleggelse være fullført så snart som mulig, men senest ti år etter opphør av de aktive kamphandlingene da slik klaseammunisjon ble etterlatenskaper etter klaseammunisjon, og
 - c) når vedkommende part har oppfylt en av sine forpliktelser som fastsatt i bokstav a) og b) ovenfor, skal den avgi en erklæring overfor det neste statspartsmøtet om at den har oppfylt sine forpliktelser.
2. Hver part skal, i arbeidet med å oppfylle sine forpliktelser etter nr. 1 i denne artikkel, så snart som mulig treffe følgende tiltak, og skal da ta hensyn til bestemmelsene i artikkel 6 i denne konvensjon om internasjonalt samarbeid og internasjonal bistand:
 - a) skaffe seg oversikt over etterlatenskaper etter klaseammunisjon og vurdere og registrere hvilken trussel disse utgjør, og gjøre alt den kan for å identifisere alle områder som er forurenset av klaseammunisjon og underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll,
 - b) vurdere og prioritere behov knyttet til merking, beskyttelse av sivile, rydding og ødeleggelse, og treffe tiltak for å skaffe til veie

- sources and develop a national plan to carry out these activities, building, where appropriate, upon existing structures, experiences and methodologies;
- c) Take all feasible steps to ensure that all cluster munition contaminated areas under its jurisdiction or control are perimeter-marked, monitored and protected by fencing or other means to ensure the effective exclusion of civilians. Warning signs based on methods of marking readily recognisable by the affected community should be utilised in the marking of suspected hazardous areas. Signs and other hazardous area boundary markers should, as far as possible, be visible, legible, durable and resistant to environmental effects and should clearly identify which side of the marked boundary is considered to be within the cluster munition contaminated areas and which side is considered to be safe;
 - d) Clear and destroy all cluster munition remnants located in areas under its jurisdiction or control; and
 - e) Conduct risk reduction education to ensure awareness among civilians living in or around cluster munition contaminated areas of the risks posed by such remnants.
3. In conducting the activities referred to in paragraph 2 of this Article, each State Party shall take into account international standards, including the International Mine Action Standards (IMAS).
 4. This paragraph shall apply in cases in which cluster munitions have been used or abandoned by one State Party prior to entry into force of this Convention for that State Party and have become cluster munition remnants that are located in areas under the jurisdiction or control of another State Party at the time of entry into force of this Convention for the latter.
 - a) In such cases, upon entry into force of this Convention for both States Parties, the former State Party is strongly encouraged to provide, *inter alia*, technical, financial, material or human resources assistance to the latter State Party, either bilaterally or through a mutually agreed third party, including through the United Nations system or other relevant organisations, to facilitate the marking, clearance and destruction of such cluster munition remnants.
- ressurser og utarbeide en nasjonal plan for å gjennomføre disse oppgavene, idet den tar utgangspunkt i eksisterende strukturer, erfaring og metoder der det er aktuelt,
- c) treffe alle tiltak som er praktisk mulig for å sikre at alle områder som er forurenset av klaseammunisjon og underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll, får sin omkrets markert, og at de overvåkes og beskyttes ved inngjerding eller på annen måte for å sikre effektiv utestengning av sivile. Ved merking av antatt farlige områder bør det benyttes varselskilt basert på metoder for merking som det berørte lokalsamfunnet lett kan kjenne igjen. Skilt og annen merking av grense mot farlig område bør, så langt det er mulig, være lett synlige, lett leselige, holdbare og bestandige overfor miljøpåvirkninger, og bør klart angi hvilken side av den merkede grensen som anses som forurenset av klaseammunisjon, og hvilken side som anses som trygg,
 - d) rydde og ødelegge alle etterlatenskaper etter klaseammunisjon som befinner seg i områder underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll, og
 - e) arrangere opplæring i risikoreduksjon for å sikre at sivile som bor i eller rundt et område som er forurenset av klaseammunisjon, er seg bevisst de farer som er forbundet med slike etterlatenskaper.
3. Hver part skal, ved gjennomføringen av oppgavene nevnt i nr. 2 i denne artikkel, ta hensyn til internasjonale standarder, herunder de internasjonale mineryddingsstandardene (IMAS).
 4. Denne bestemmelse får anvendelse i de tilfeller der klaseammunisjon er benyttet eller etterlatt av en part før denne konvensjon trådte i kraft for vedkommende part, og er blitt etterlatenskaper etter klaseammunisjon som befinner seg i områder som var underlagt en annen parts jurisdiksjon eller kontroll på det tidspunkt denne konvensjon trådte i kraft for sistnevnte part.
 - a) I slike tilfeller oppfordres førstnevnte part på det sterkeste til, når denne konvensjon trer i kraft for begge parter, å gi sistnevnte part støtte i form av blant annet tekniske, finansielle, materielle eller menneskelige ressurser, enten bilateralt eller gjennom en tredje part som partene er blitt enige om, herunder gjennom FN-systemet eller andre relevante organisasjoner, for å lette arbeidet med å merke, rydde og ødelegge slike etterlatenskaper etter klaseammunisjon.

- b) Such assistance shall include, where available, information on types and quantities of the cluster munitions used, precise locations of cluster munition strikes and areas in which cluster munition remnants are known to be located.
5. If a State Party believes that it will be unable to clear and destroy or ensure the clearance and destruction of all cluster munition remnants referred to in paragraph 1 of this Article within ten years of the entry into force of this Convention for that State Party, it may submit a request to a Meeting of States Parties or a Review Conference for an extension of the deadline for completing the clearance and destruction of such cluster munition remnants by a period of up to five years. The requested extension shall not exceed the number of years strictly necessary for that State Party to complete its obligations under paragraph 1 of this Article.
6. A request for an extension shall be submitted to a Meeting of States Parties or a Review Conference prior to the expiry of the time period referred to in paragraph 1 of this Article for that State Party. Each request shall be submitted a minimum of nine months prior to the Meeting of States Parties or Review Conference at which it is to be considered. Each request shall set out:
- a) The duration of the proposed extension;
 - b) A detailed explanation of the reasons for the proposed extension, including the financial and technical means available to and required by the State Party for the clearance and destruction of all cluster munition remnants during the proposed extension;
 - c) The preparation of future work and the status of work already conducted under national clearance and demining programmes during the initial ten year period referred to in paragraph 1 of this Article and any subsequent extensions;
 - d) The total area containing cluster munition remnants at the time of entry into force of this Convention for that State Party and any additional areas containing cluster munition remnants discovered after such entry into force;
 - e) The total area containing cluster munition remnants cleared since entry into force of this Convention;
 - f) The total area containing cluster munition
- b) Denne bistanden skal omfatte informasjon, i den grad slik informasjon er tilgjengelig, om type og mengde klaseammunisjon som er benyttet, om nøyaktig lokalisering av angrep med klasevåpen og om områder der en vet det befinner seg etterlatenskaper etter klaseammunisjon.
5. Dersom en part mener at den ikke vil være i stand til å rydde og ødelegge eller sørge for rydding og ødeleggelse av alle etterlatenskaper etter klaseammunisjon som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel, innen ti år etter at denne konvensjon er trådt i kraft for vedkommende part, kan den be statspartsmøtet eller tilsynskonferansen om at fristen for å fullføre ryddingen og ødeleggelsen av disse etterlatenskapene forlenges med inntil fem år. Forlengelsen det anmodes om, må ikke overstige det antall år som er strengt nødvendig for at vedkommende part skal kunne fullføre gjennomføringen av sine forpliktelser etter nr. 1 i denne artikkel.
6. En anmodning om forlengelse skal legges fram for statspartsmøtet eller tilsynskonferansen før den tidsfrist som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel, løper ut for vedkommende part. Hver anmodning skal legges fram minst ni måneder før statspartsmøtet eller tilsynskonferansen som skal behandle anmodningen, finner sted. En slik anmodning skal angi
- a) med hvilket tidsrom fristen foreslås forlenget,
 - b) en detaljert begrunnelse for den foreslåtte forlengelsen, herunder hvilke finansielle og tekniske midler vedkommende part disponerer og må ha for å kunne rydde og ødelegge alle etterlatenskaper etter klaseammunisjon innen den foreslåtte fristen,
 - c) hvilke forberedelser som gjøres for det videre arbeidet, og status for det arbeidet som allerede er utført innenfor rammen av nasjonale planer for rydding og fjerning av miner i løpet av den første tiårsperioden nevnt i nr. 1 i denne artikkel og eventuelle senere forlengelser,
 - d) samlet areal med etterlatenskaper etter klaseammunisjon på det tidspunkt denne konvensjon trådte i kraft for vedkommende part, og alle øvrige arealer med slike etterlatenskaper som er oppdaget etter ikrafttreddelsen,
 - e) samlet areal med etterlatenskaper etter klaseammunisjon som er ryddet etter at denne konvensjon trådte i kraft,
 - f) samlet areal med etterlatenskaper etter kla-

- remnants remaining to be cleared during the proposed extension;
- g) The circumstances that have impeded the ability of the State Party to destroy all cluster munition remnants located in areas under its jurisdiction or control during the initial ten year period referred to in paragraph 1 of this Article, and those that may impede this ability during the proposed extension;
 - h) The humanitarian, social, economic and environmental implications of the proposed extension; and
 - i) Any other information relevant to the request for the proposed extension.
7. The Meeting of States Parties or the Review Conference shall, taking into consideration the factors referred to in paragraph 6 of this Article, including, *inter alia*, the quantities of cluster munition remnants reported, assess the request and decide by a majority of votes of States Parties present and voting whether to grant the request for an extension. The States Parties may decide to grant a shorter extension than that requested and may propose benchmarks for the extension, as appropriate.
 8. Such an extension may be renewed by a period of up to five years upon the submission of a new request, in accordance with paragraphs 5, 6 and 7 of this Article. In requesting a further extension a State Party shall submit relevant additional information on what has been undertaken during the previous extension granted pursuant to this Article.
- seammunisjon som det gjenstår å rydde innen den foreslåtte fristen,
- g) hvilke omstendigheter som gjør at vedkommende part ikke har vært i stand til å ødelegge alle etterlatenskaper etter klaseammunisjon som befinner seg i områder underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll, i løpet av den første tiårsperioden nevnt i nr. 1 i denne artikkel, og hvilke omstendigheter som kan gjøre at parten heller ikke innen den foreslåtte fristen vil være i stand til det,
 - h) de humanitære, sosiale, økonomiske og miljømessige følger av en forlenget frist, og
 - i) alle andre opplysninger som er av betydning for anmodningen om forlenget frist.
7. Statspartsmøtet eller tilsynskonferansen skal vurdere anmodningen, og skal da ta hensyn til de faktorer som er nevnt i nr. 6 i denne artikkel, herunder blant annet den mengde etterlatenskaper etter klaseammunisjon som er oppgitt, og ved et flertall av de parter som er til stede og avgir stemme, avgjøre om anmodningen om forlengelse skal innvilges. Partene kan beslutte å gi en kortere forlengelse enn anmodet og kan, alt etter omstendighetene, foreslå ytelsesmål for forlengelsen.
 8. En slik forlengelse kan fornyes med inntil fem år ved ny anmodning i samsvar med nr. 5, 6 og 7 i denne artikkel. Når en part ber om ny forlenget frist, skal den i tillegg legge fram relevante opplysninger om hva som er gjennomført i løpet av den forrige forlengelsesperioden innvilget i henhold til denne artikkel.

Article 5

Victim assistance

1. Each State Party with respect to cluster munition victims in areas under its jurisdiction or control shall, in accordance with applicable international humanitarian and human rights law, adequately provide age- and gender-sensitive assistance, including medical care, rehabilitation and psychological support, as well as provide for their social and economic inclusion. Each State Party shall make every effort to collect reliable relevant data with respect to cluster munition victims.
2. In fulfilling its obligations under paragraph 1 of this Article each State Party shall:
 - a) Assess the needs of cluster munition victims;

Artikkel 5

Bistand til ofre

1. Hver part skal, i samsvar med gjeldende internasjonal humanitærrett og internasjonale menneskerettigheter, gi ofre for klaseammunisjon som befinner seg i områder underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll, nødvendig bistand der det tas hensyn til alder og kjønn, herunder medisinsk behandling, rehabilitering og psykologisk støtte, og skal også sørge for at de blir inkludert i det sosiale og økonomiske liv. Hver part skal gjøre alt den kan for å innhente pålitelige og relevante data om ofre for klaseammunisjon.
2. Hver part skal, i arbeidet med å oppfylle sine forpliktelser etter nr. 1 i denne artikkel,
 - a) vurdere ofrenes behov,

- b) Develop, implement and enforce any necessary national laws and policies;
 - c) Develop a national plan and budget, including timeframes to carry out these activities, with a view to incorporating them within the existing national disability, development and human rights frameworks and mechanisms, while respecting the specific role and contribution of relevant actors;
 - d) Take steps to mobilise national and international resources;
 - e) Not discriminate against or among cluster munition victims, or between cluster munition victims and those who have suffered injuries or disabilities from other causes; differences in treatment should be based only on medical, rehabilitative, psychological or socio-economic needs;
 - f) Closely consult with and actively involve cluster munition victims and their representative organisations;
 - g) Designate a focal point within the government for coordination of matters relating to the implementation of this Article; and
 - h) Strive to incorporate relevant guidelines and good practices including in the areas of medical care, rehabilitation and psychological support, as well as social and economic inclusion.
- b) utforme, iverksette og håndheve nasjonal lovgivning og politikk som påkrevet,
 - c) utarbeide en nasjonal plan og budsjett, blant annet med tidsfrister for å gjennomføre disse oppgavene, med sikte på å innarbeide dem i eksisterende nasjonale regelverk og ordninger for personer med nedsatt funksjonsevne, for utvikling og for menneskerettigheter, samtidig som det tas hensyn til relevante aktørers særlige rolle og bidrag,
 - d) treffe tiltak for å skaffe til veie nasjonale og internasjonale ressurser,
 - e) ikke diskriminere ofre for klaseammunisjon eller diskriminere mellom dem, og heller ikke diskriminere mellom ofre for klaseammunisjon og mennesker som er blitt skadet eller har fått nedsatt funksjonsevne av andre grunner; forskjellsbehandling skal være begrunnet utelukkende i medisinske, rehabiliteringsmessige, psykologiske eller sosio-økonomiske behov,
 - f) rådføre seg nært med ofre for klaseammunisjon og deres representative organisasjoner, og aktivt trekke dem med i arbeidet,
 - g) utpeke et kontaktpunkt i statsadministrasjonen med ansvar for å samordne saker vedrørende gjennomføringen av denne artikkel, og
 - h) gjøre sitt beste for å innarbeide relevante retningslinjer og god praksis, blant annet når det gjelder medisinsk behandling, rehabilitering og psykologisk støtte, i tillegg til sosial og økonomisk inkludering.

Article 6

International cooperation and assistance

1. In fulfilling its obligations under this Convention each State Party has the right to seek and receive assistance.
2. Each State Party in a position to do so shall provide technical, material and financial assistance to States Parties affected by cluster munitions, aimed at the implementation of the obligations of this Convention. Such assistance may be provided, *inter alia*, through the United Nations system, international, regional or national organisations or institutions, non-governmental organisations or institutions, or on a bilateral basis.
3. Each State Party undertakes to facilitate and shall have the right to participate in the fullest possible exchange of equipment and scientific and technological information concerning the

Artikkel 6

Internasjonalt samarbeid og internasjonal bistand

1. Hver part har, i arbeidet med å oppfylle sine forpliktelser etter denne konvensjon, rett til å søke og motta bistand.
2. Hver part som er i stand til det, skal yte teknisk, materiell og finansiell bistand til parter som er rammet av klaseammunisjon, i den hensikt å gjennomføre forpliktelsene i denne konvensjon. Slik bistand kan blant annet ytes gjennom FN-systemet, internasjonale, regionale eller nasjonale organisasjoner eller institusjoner, ikke-statlige organisasjoner eller institusjoner eller på bilateralt grunnlag.
3. Hver part forplikter seg til å legge forholdene til rette for størst mulig grad av utveksling av utstyr og vitenskapelig og teknologisk informasjon i forbindelse med gjennomføringen av den

implementation of this Convention. The States Parties shall not impose undue restrictions on the provision and receipt of clearance and other such equipment and related technological information for humanitarian purposes.

4. In addition to any obligations it may have pursuant to paragraph 4 of Article 4 of this Convention, each State Party in a position to do so shall provide assistance for clearance and destruction of cluster munition remnants and information concerning various means and technologies related to clearance of cluster munitions, as well as lists of experts, expert agencies or national points of contact on clearance and destruction of cluster munition remnants and related activities.
5. Each State Party in a position to do so shall provide assistance for the destruction of stockpiled cluster munitions, and shall also provide assistance to identify, assess and prioritise needs and practical measures in terms of marking, risk reduction education, protection of civilians and clearance and destruction as provided in Article 4 of this Convention.
6. Where, after entry into force of this Convention, cluster munitions have become cluster munition remnants located in areas under the jurisdiction or control of a State Party, each State Party in a position to do so shall urgently provide emergency assistance to the affected State Party.
7. Each State Party in a position to do so shall provide assistance for the implementation of the obligations referred to in Article 5 of this Convention to adequately provide age- and gender-sensitive assistance, including medical care, rehabilitation and psychological support, as well as provide for social and economic inclusion of cluster munition victims. Such assistance may be provided, *inter alia*, through the United Nations system, international, regional or national organisations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent Societies and their International Federation, non-governmental organisations or on a bilateral basis.
8. Each State Party in a position to do so shall provide assistance to contribute to the economic and social recovery needed as a result of cluster munition use in affected States Parties.
9. Each State Party in a position to do so may contribute to relevant trust funds in order to facilitate the provision of assistance under this Article.
10. Each State Party that seeks and receives assistance ne konvensjon, og skal også ha rett til å delta i slik utveksling. Partene skal ikke legge unødige restriksjoner på leveranse og mottak av ryddingsutstyr og annet slikt utstyr samt av relevant teknologisk informasjon for humanitære formål.
4. I tillegg til de forpliktelser den måtte ha i henhold til artikkel 4 nr. 4 i denne konvensjon, skal hver part som er i stand til det, yte bistand til rydding og ødeleggelse av etterlatenskaper etter klaseammunisjon og gi opplysninger om ulike midler og metoder for rydding av klaseammunisjon, samt lister over eksperter, ekspertinstitusjoner eller nasjonale kontaktpunkter for rydding og ødeleggelse av etterlatenskaper etter klaseammunisjon og tilknyttet virksomhet.
5. Hver part som er i stand til det, skal yte bistand til ødeleggelse av lagret klaseammunisjon, og skal også yte bistand med sikte på å kartlegge, vurdere og prioritere behov og praktiske tiltak knyttet til merking, opplæring i risikoredusjon, beskyttelse av sivile, rydding og ødeleggelse som fastsatt i artikkel 4 i denne konvensjon.
6. I tilfeller der klaseammunisjon er blitt etterlatenskaper etter klaseammunisjon som befinner seg i områder underlagt en parts jurisdiksjon eller kontroll, etter at denne konvensjon trådte i kraft, skal hver part som er i stand til det, gi den berørte part rask krisehjelp.
7. Hver part som er i stand til det, skal yte bistand til gjennomføring av forpliktelsene nevnt i artikkel 5 i denne konvensjon om å gi nødvendig bistand der det tas hensyn til alder og kjønn, herunder medisinsk behandling, rehabilitering og psykologisk støtte, samt å sørge for at ofre for klaseammunisjon blir inkludert i det sosiale og økonomiske liv. Slik bistand kan blant annet ytes gjennom FN-systemet, internasjonale, regionale eller nasjonale organisasjoner eller institusjoner, Den internasjonale Røde Korskomité, de nasjonale Røde Kors- og Røde Halvmåneforeningene og deres internasjonale forbund, ikke-statlige organisasjoner eller på bilateralt grunnlag.
8. Hver part som er i stand til det, skal yte bistand for å bidra til nødvendig økonomisk og sosial restitusjon som følge av bruk av klaseammunisjon hos den berørte part.
9. Hver part som er i stand til det, kan bidra til relevante fond for å gjøre det lettere å yte bistand etter denne artikkel.
10. Hver part som søker og mottar bistand, skal

tance shall take all appropriate measures in order to facilitate the timely and effective implementation of this Convention, including facilitation of the entry and exit of personnel, materiel and equipment, in a manner consistent with national laws and regulations, taking into consideration international best practices.

11. Each State Party may, with the purpose of developing a national action plan, request the United Nations system, regional organisations, other States Parties or other competent intergovernmental or non-governmental institutions to assist its authorities to determine, *inter alia* :
 - a) The nature and extent of cluster munition remnants located in areas under its jurisdiction or control;
 - b) The financial, technological and human resources required for the implementation of the plan;
 - c) The time estimated as necessary to clear and destroy all cluster munition remnants located in areas under its jurisdiction or control;
 - d) Risk reduction education programmes and awareness activities to reduce the incidence of injuries or deaths caused by cluster munition remnants;
 - e) Assistance to cluster munition victims; and
 - f) The coordination relationship between the government of the State Party concerned and the relevant governmental, intergovernmental or non-governmental entities that will work in the implementation of the plan.
12. States Parties giving and receiving assistance under the provisions of this Article shall cooperate with a view to ensuring the full and prompt implementation of agreed assistance programmes.

Article 7

Transparency measures

1. Each State Party shall report to the Secretary-General of the United Nations as soon as practicable, and in any event not later than 180 days after the entry into force of this Convention for that State Party, on:
 - a) The national implementation measures referred to in Article 9 of this Convention;
 - b) The total of all cluster munitions, including explosive submunitions, referred to in paragraph 1 of Article 3 of this Convention, to in-

treffe alle hensiktsmessige tiltak for å bidra til en rettidig og effektiv gjennomføring av denne konvensjon, herunder lettelse ved inn- og utreise for personell eller inn- og utførsel av materiell og utstyr, på en måte som er forenlig med nasjonale lover og bestemmelser, samtidig som det tas hensyn til beste praksis internasjonalt.

11. Hver part kan, med henblikk på å utarbeide en nasjonal handlingsplan, be FN-systemet, regionale organisasjoner, andre parter eller andre kompetente mellomstatlige eller ikke-statlige institusjoner om å bistå deres myndigheter med blant annet å bestemme
 - a) art og omfang av etterlatenskaper etter klaseammunisjon som befinner seg i områder underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll,
 - b) hvilke finansielle, teknologiske og menneskelige ressurser som kreves for å kunne gjennomføre planen,
 - c) hvor lang tid som anslagsvis kreves for å kunne rydde og ødelegge alle etterlatenskaper etter klaseammunisjon som befinner seg i områder underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll,
 - d) hva som kreves av opplæringsprogrammer i risikoreduksjon og bevisstgjøring for å kunne begrense forekomsten av skader eller tap av menneskeliv forårsaket av etterlatenskaper etter klaseammunisjon,
 - e) bistanden til ofre for klaseammunisjon, og
 - f) koordineringsforholdet mellom den berørte parts regjering og de relevante statlige, mellomstatlige eller ikke-statlige enheter som skal delta ved gjennomføringen av planen.
12. Parter som gir og mottar bistand etter bestemmelsene i denne artikkel, skal samarbeide om å sikre en fullstendig og rask gjennomføring av de omforente bistandsprogrammer.

Artikkel 7

Tiltak for åpenhet

1. Hver part skal rapportere til De forente nasjoners generalsekretær så snart det er praktisk mulig, og under alle omstendigheter senest 180 dager etter at denne konvensjon er trådt i kraft for vedkommende part, om
 - a) de nasjonale gjennomføringstiltakene som er nevnt i artikkel 9 i denne konvensjon,
 - b) det totale antall klaseammunisjon, herunder eksplosive substridsdeler, som nevnt i artikkel 3 nr. 1 i denne konvensjon, med angivel-

- clude a breakdown of their type, quantity and, if possible, lot numbers of each type;
- c) The technical characteristics of each type of cluster munition produced by that State Party prior to entry into force of this Convention for it, to the extent known, and those currently owned or possessed by it, giving, where reasonably possible, such categories of information as may facilitate identification and clearance of cluster munitions; at a minimum, this information shall include the dimensions, fusing, explosive content, metallic content, colour photographs and other information that may facilitate the clearance of cluster munition remnants;
- d) The status and progress of programmes for the conversion or decommissioning of production facilities for cluster munitions;
- e) The status and progress of programmes for the destruction, in accordance with Article 3 of this Convention, of cluster munitions, including explosive submunitions, with details of the methods that will be used in destruction, the location of all destruction sites and the applicable safety and environmental standards to be observed;
- f) The types and quantities of cluster munitions, including explosive submunitions, destroyed in accordance with Article 3 of this Convention, including details of the methods of destruction used, the location of the destruction sites and the applicable safety and environmental standards observed;
- g) Stockpiles of cluster munitions, including explosive submunitions, discovered after reported completion of the programme referred to in sub-paragraph (e) of this paragraph, and plans for their destruction in accordance with Article 3 of this Convention;
- h) To the extent possible, the size and location of all cluster munition contaminated areas under its jurisdiction or control, to include as much detail as possible regarding the type and quantity of each type of cluster munition remnant in each such area and when they were used;
- i) The status and progress of programmes for the clearance and destruction of all types and quantities of cluster munition remnants cleared and destroyed in accordance with Article 4 of this Convention, to include the size and location of the cluster munition
- se av type, mengde og om mulig partinummer for hver type klaseammunisjon,
- c) de tekniske kjennetegn ved hver type klaseammunisjon som er produsert av vedkommende part før denne konvensjon trådte i kraft for parten, i den grad det foreligger kunnskap om det, og ved de typer klaseammunisjon parten nå eier eller har i sin besittelse og, når det med rimelighet er mulig, informasjon som kan lette identifisering og rydding av klaseammunisjon; som et minimum skal denne informasjonen inneholde opplysninger om dimensjoner, utløsermekanisme, sprengstoffinnhold, metallinnhold, fargefotografier og annen informasjon som kan lette arbeidet med å fjerne etterlatenskaper etter klaseammunisjon,
- d) status og framdrift i planene for omlegging eller stenging av produksjonsanlegg for klaseammunisjon,
- e) status og framdrift i planene for ødeleggelse av klaseammunisjon, herunder eksplosive substridsdeler, i samsvar med artikkel 3 i denne konvensjon, med opplysning om hvilke metoder for ødeleggelse som vil bli benyttet, hvor alle destrueringssteder ligger, og hvilke sikkerhets- og miljøstandarder som skal følges,
- f) hvilke typer og mengder av klaseammunisjon, herunder eksplosive substridsdeler, som er ødelagt i samsvar med artikkel 3 i denne konvensjon, med opplysning om hvilke metoder for ødeleggelse som er benyttet, hvor destrueringsstedene ligger, og hvilke sikkerhets- og miljøstandarder som er fulgt,
- g) lagre av klaseammunisjon, herunder eksplosive substridsdeler, som oppdages etter planen omhandlet i bokstav e) ovenfor er rapportert fullført, og hvilke planer som foreligger for å ødelegge disse lagrene i samsvar med artikkel 3 i denne konvensjon,
- h) i den grad det er mulig, om størrelsen på og beliggenheten av alle områder som er forurensset av klaseammunisjon og underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll, med så mange opplysninger som mulig om type og mengde av hver type etterlatenskaper etter klaseammunisjon i hvert av disse områdene, og tidspunktet da de ble brukt,
- i) status og framdrift i planene for rydding og ødeleggelse av alle typer og mengder av etterlatenskaper etter klaseammunisjon som er fjernet og ødelagt i samsvar med artikkel 4 i denne konvensjon, med opplysning om størrelsen på og beliggenheten av området

contaminated area cleared and a breakdown of the quantity of each type of cluster munition remnant cleared and destroyed;

- j) The measures taken to provide risk reduction education and, in particular, an immediate and effective warning to civilians living in cluster munition contaminated areas under its jurisdiction or control;
 - k) The status and progress of implementation of its obligations under Article 5 of this Convention to adequately provide age- and gender-sensitive assistance, including medical care, rehabilitation and psychological support, as well as provide for social and economic inclusion of cluster munition victims and to collect reliable relevant data with respect to cluster munition victims;
 - l) The name and contact details of the institutions mandated to provide information and to carry out the measures described in this paragraph;
 - m) The amount of national resources, including financial, material or in kind, allocated to the implementation of Articles 3, 4 and 5 of this Convention; and
 - n) The amounts, types and destinations of international cooperation and assistance provided under Article 6 of this Convention.
2. The information provided in accordance with paragraph 1 of this Article shall be updated by the States Parties annually, covering the previous calendar year, and reported to the Secretary-General of the United Nations not later than 30 April of each year.
 3. The Secretary-General of the United Nations shall transmit all such reports received to the States Parties.

Article 8

Facilitation and clarification of compliance

1. The States Parties agree to consult and cooperate with each other regarding the implementation of the provisions of this Convention and to work together in a spirit of cooperation to facilitate compliance by States Parties with their obligations under this Convention.
2. If one or more States Parties wish to clarify and seek to resolve questions relating to a matter of compliance with the provisions of this Conven-

som er blitt ryddet for klaseammunisjon, og med angivelse av mengde av hver type etterlatenskaper etter klaseammunisjon som er fjernet og ødelagt,

- j) hvilke tiltak som er truffet for å gi sivilbefolkningen som lever i et område som er forurenset av klaseammunisjon og underlagt partens jurisdiksjon eller kontroll, opplæring i risikoreduksjon og særlig en umiddelbar og effektiv advarsel,
 - k) status for og framdrift ved gjennomføringen av sine forpliktelser etter artikkel 5 i denne konvensjon om å gi nødvendig bistand der det tas hensyn til alder og kjønn, herunder medisinsk behandling, rehabilitering og psykologisk støtte, samt å sørge for at ofre for klaseammunisjon blir inkludert i det sosiale og økonomiske liv, og om å innhente pålitelige og relevante data om ofre for klaseammunisjon,
 - l) navn på og kontaktopplysninger for institusjonene som er gitt i oppgave å framskaffe informasjon og å gjennomføre tiltakene som er beskrevet i dette nummer,
 - m) hvor store nasjonale ressurser, herunder finansielle, materielle eller i naturalia, som er avsatt til gjennomføringen av artikkel 3, 4 og 5 i denne konvensjon, og
 - n) omfang av, type og mål for partens bidrag til internasjonalt samarbeid og internasjonal bistand i henhold til artikkel 6 i denne konvensjon.
2. Informasjon som er lagt fram i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal hvert år ajourføres av partene til og med det foregående kalenderår, og rapporteres til De forente nasjoners generalsekretær senest 30. april hvert år.
 3. De forente nasjoners generalsekretær skal oversende alle mottatte rapporter til partene.

Artikkel 8

Assistanse og avklaring i spørsmål om overholdelse

1. Partene er enige om å rådføre seg med hverandre og samarbeide om gjennomføringen av bestemmelsene i denne konvensjon og å virke i fellesskap, i samarbeidets ånd, for å gjøre det lettere for partene å oppfylle sine forpliktelser etter denne konvensjon.
2. Dersom en eller flere parter ønsker å avklare og finne en løsning på spørsmål knyttet til en annen parts overholdelse av bestemmelsene i den-

- tion by another State Party, it may submit, through the Secretary-General of the United Nations, a Request for Clarification of that matter to that State Party. Such a request shall be accompanied by all appropriate information. Each State Party shall refrain from unfounded Requests for Clarification, care being taken to avoid abuse. A State Party that receives a Request for Clarification shall provide, through the Secretary-General of the United Nations, within 28 days to the requesting State Party all information that would assist in clarifying the matter.
3. If the requesting State Party does not receive a response through the Secretary-General of the United Nations within that time period, or deems the response to the Request for Clarification to be unsatisfactory, it may submit the matter through the Secretary-General of the United Nations to the next Meeting of States Parties. The Secretary-General of the United Nations shall transmit the submission, accompanied by all appropriate information pertaining to the Request for Clarification, to all States Parties. All such information shall be presented to the requested State Party which shall have the right to respond.
 4. Pending the convening of any Meeting of States Parties, any of the States Parties concerned may request the Secretary-General of the United Nations to exercise his or her good offices to facilitate the clarification requested.
 5. Where a matter has been submitted to it pursuant to paragraph 3 of this Article, the Meeting of States Parties shall first determine whether to consider that matter further, taking into account all information submitted by the States Parties concerned. If it does so determine, the Meeting of States Parties may suggest to the States Parties concerned ways and means further to clarify or resolve the matter under consideration, including the initiation of appropriate procedures in conformity with international law. In circumstances where the issue at hand is determined to be due to circumstances beyond the control of the requested State Party, the Meeting of States Parties may recommend appropriate measures, including the use of cooperative measures referred to in Article 6 of this Convention.
 6. In addition to the procedures provided for in paragraphs 2 to 5 of this Article, the Meeting of States Parties may decide to adopt such other general procedures or specific mechanisms for clarification of compliance, including facts, and
- ne konvensjon, kan den via De forente nasjoners generalsekretær legge en anmodning om avklaring fram for vedkommende part. En slik anmodning skal være vedlagt all relevant informasjon. Hver part skal avstå fra å fremme ubegrunnede anmodninger om avklaring, og skal påse at ordningen ikke misbrukes. En part som mottar en anmodning om avklaring, skal via De forente nasjoners generalsekretær og innen 28 dager gi den anmodende part alle opplysninger som kan bidra til å avklare saken.
3. Dersom den anmodende part ikke mottar et svar gjennom De forente nasjoners generalsekretær innen den fastsatte fristen, eller den anser at svaret på anmodningen om avklaring ikke er tilfredsstillende, kan den via De forente nasjoners generalsekretær legge saken fram for det neste statspartsmøtet. De forente nasjoners generalsekretær skal oversende anmodningen, vedlagt alle relevante opplysninger i saken, til alle parter. All informasjon skal legges fram for den anmodende part, som skal ha rett til å svare.
 4. I påvente av innkalling til møter mellom partene kan enhver av de berørte parter be De forente nasjoners generalsekretær tre inn ved velvillig mellomkomst for å få fram den avklaring det er bedt om.
 5. Når en sak er lagt fram for statspartsmøtet i henhold til nr. 3 i denne artikkel, skal statspartsmøtet først bestemme om det skal fortsette behandlingen av saken når det tas hensyn til alle opplysninger som de berørte parter har lagt fram. Dersom det beslutter å fortsette behandlingen, kan statspartsmøtet gi de berørte parter forslag om hvilke midler som kan tas i bruk for å få avklart den aktuelle saken ytterligere eller få den løst, herunder iverksetting av hensiktsmessige prosedyrer i samsvar med folkeretten. Når det fastslås at saken skyldes forhold som er utenfor den anmodende parts kontroll, kan statspartsmøtet anbefale hensiktsmessige tiltak, herunder bruk av samarbeidstiltak som omhandlet i artikkel 6 i denne konvensjon.
 6. I tillegg til de prosedyrer som er fastsatt i nr. 2–5 i denne artikkel, kan statspartsmøtet beslutte å ta i bruk andre generelle prosedyrer eller særlige ordninger for å avklare spørsmål om overholdelse, blant annet faktaopplysninger, og

resolution of instances of non-compliance with the provisions of this Convention as it deems appropriate.

Article 9

National implementation measures

Each State Party shall take all appropriate legal, administrative and other measures to implement this Convention, including the imposition of penal sanctions to prevent and suppress any activity prohibited to a State Party under this Convention undertaken by persons or on territory under its jurisdiction or control.

Article 10

Settlement of disputes

1. When a dispute arises between two or more States Parties relating to the interpretation or application of this Convention, the States Parties concerned shall consult together with a view to the expeditious settlement of the dispute by negotiation or by other peaceful means of their choice, including recourse to the Meeting of States Parties and referral to the International Court of Justice in conformity with the Statute of the Court.
2. The Meeting of States Parties may contribute to the settlement of the dispute by whatever means it deems appropriate, including offering its good offices, calling upon the States Parties concerned to start the settlement procedure of their choice and recommending a time-limit for any agreed procedure.

Article 11

Meetings of States Parties

1. The States Parties shall meet regularly in order to consider and, where necessary, take decisions in respect of any matter with regard to the application or implementation of this Convention, including:
 - a) The operation and status of this Convention;
 - b) Matters arising from the reports submitted under the provisions of this Convention;
 - c) International cooperation and assistance in accordance with Article 6 of this Convention;
 - d) The development of technologies to clear cluster munition remnants;
 - e) Submissions of States Parties under Articles 8 and 10 of this Convention; and

for å finne en løsning ved manglende overholdelse av bestemmelsene i denne konvensjon, alt etter hva det anser som hensiktsmessig.

Artikkel 9

Nasjonale gjennomføringstiltak

Hver part skal treffe alle hensiktsmessige rettslige, administrative og andre tiltak for å gjennomføre denne konvensjon, herunder strafferettslige sanksjoner for å forhindre og bekjempe enhver aktivitet som er forbudt for en part etter denne konvensjon, og som utføres av personer, eller på et territorium, som er underlagt dens jurisdiksjon eller kontroll.

Artikkel 10

Tvisteløsning

1. Når det oppstår en tvist mellom to eller flere parter om fortolkningen eller anvendelsen av denne konvensjon, skal de berørte parter rådføre seg med hverandre med sikte på å finne en snarlig løsning på tvisten gjennom forhandling eller med andre fredelige midler etter deres eget valg, herunder henvendelse til statspartsmøtet og henvisning til Den internasjonale domstol i samsvar med Domstolens vedtekter.
2. Statspartsmøtet kan bidra til å løse tvisten med de midler det anser som hensiktsmessige, herunder ved å tilby sin velvillige mellomkomst, oppfordre de berørte parter til å igangsette en tvisteløsningsprosedyre etter eget valg og anbefale en tidsfrist for den omforente prosedyren.

Artikkel 11

Statspartsmøtet

1. Partene skal møtes jevnlig for å behandle og, om nødvendig, treffe beslutning om spørsmål knyttet til anvendelsen eller gjennomføringen av denne konvensjon, herunder
 - a) spørsmål om denne konvensjons virkemåte og status for den,
 - b) spørsmål knyttet til rapporter framlagt i henhold til bestemmelsene i denne konvensjon,
 - c) internasjonalt samarbeid og internasjonal bistand i samsvar med artikkel 6 i denne konvensjon,
 - d) utvikling av teknologi for rydding av etterlattenskaper etter klaseammunisjon,
 - e) anmodninger fra partene i henhold til artikkel 8 og 10 i denne konvensjon, og

- f) Submissions of States Parties as provided for in Articles 3 and 4 of this Convention.
2. The first Meeting of States Parties shall be convened by the Secretary-General of the United Nations within one year of entry into force of this Convention. The subsequent meetings shall be convened by the Secretary-General of the United Nations annually until the first Review Conference.
 3. States not party to this Convention, as well as the United Nations, other relevant international organisations or institutions, regional organisations, the International Committee of the Red Cross, the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies and relevant non-governmental organisations may be invited to attend these meetings as observers in accordance with the agreed rules of procedure.
- f) anmodninger fra partene som fastsatt i artikkel 3 og 4 i denne konvensjon.
2. Det første statspartsmøtet skal sammenkalles av De forente nasjoners generalsekretær innen ett år etter at denne konvensjon er trådt i kraft. De neste statspartsmøtene skal sammenkalles hvert år av De forente nasjoners generalsekretær, til den første tilsynskonferansen finner sted.
 3. Stater som ikke er part i denne konvensjon, samt De forente nasjoner, andre relevante internasjonale organisasjoner eller institusjoner, regionale organisasjoner, Den internasjonale Røde Kors-komité, Det internasjonale forbund av Røde Kors- og Røde Halvmåne-foreninger og relevante ikke-statlige organisasjoner kan inviteres til å delta på disse møtene som observatører i samsvar med de fastsatte saksbehandlingsregler.

Article 12

Review Conferences

1. A Review Conference shall be convened by the Secretary-General of the United Nations five years after the entry into force of this Convention. Further Review Conferences shall be convened by the Secretary-General of the United Nations if so requested by one or more States Parties, provided that the interval between Review Conferences shall in no case be less than five years. All States Parties to this Convention shall be invited to each Review Conference.
2. The purpose of the Review Conference shall be:
 - a) To review the operation and status of this Convention;
 - b) To consider the need for and the interval between further Meetings of States Parties referred to in paragraph 2 of Article 11 of this Convention; and
 - c) To take decisions on submissions of States Parties as provided for in Articles 3 and 4 of this Convention.
3. States not party to this Convention, as well as the United Nations, other relevant international organisations or institutions, regional organisations, the International Committee of the Red Cross, the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies and relevant non-governmental organisations may be invited to attend each Review Conference as observers in accordance with the agreed rules of procedure.

Artikkel 12

Tilsynskonferanser

1. De forente nasjoners generalsekretær skal sammenkalle en tilsynskonferanse fem år etter at denne konvensjon er trådt i kraft. De forente nasjoners generalsekretær skal sammenkalle ytterligere tilsynskonferanser dersom en eller flere parter ber om det, forutsatt at det under alle omstendigheter går minst fem år mellom hver tilsynskonferanse. Alle konvensjonsparter skal inviteres til hver tilsynskonferanse.
2. Tilsynskonferansen skal ha som formål
 - a) å vurdere denne konvensjons virkemåte og status for den,
 - b) å vurdere behovet for flere statspartsmøter som nevnt i artikkel 11 nr. 2 i denne konvensjon, og fastsette hvor ofte de skal finne sted, og
 - c) å treffe vedtak om anmodninger fra partene som fastsatt i artikkel 3 og 4 i denne konvensjon.
3. Stater som ikke er part i denne konvensjon, samt De forente nasjoner, andre relevante internasjonale organisasjoner eller institusjoner, regionale organisasjoner, Den internasjonale Røde Kors-komité, Det internasjonale forbund av Røde Kors- og Røde Halvmåne-foreninger og relevante ikke-statlige organisasjoner kan inviteres til å delta på tilsynskonferansene som observatører i samsvar med de fastsatte saksbehandlingsregler.

*Article 13***Amendments**

1. At any time after its entry into force any State Party may propose amendments to this Convention. Any proposal for an amendment shall be communicated to the Secretary-General of the United Nations, who shall circulate it to all States Parties and shall seek their views on whether an Amendment Conference should be convened to consider the proposal. If a majority of the States Parties notify the Secretary-General of the United Nations no later than 90 days after its circulation that they support further consideration of the proposal, the Secretary-General of the United Nations shall convene an Amendment Conference to which all States Parties shall be invited.
2. States not party to this Convention, as well as the United Nations, other relevant international organisations or institutions, regional organisations, the International Committee of the Red Cross, the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies and relevant non-governmental organisations may be invited to attend each Amendment Conference as observers in accordance with the agreed rules of procedure.
3. The Amendment Conference shall be held immediately following a Meeting of States Parties or a Review Conference unless a majority of the States Parties request that it be held earlier.
4. Any amendment to this Convention shall be adopted by a majority of two-thirds of the States Parties present and voting at the Amendment Conference. The Depositary shall communicate any amendment so adopted to all States.
5. An amendment to this Convention shall enter into force for States Parties that have accepted the amendment on the date of deposit of acceptances by a majority of the States which were Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter it shall enter into force for any remaining State Party on the date of deposit of its instrument of acceptance.

*Article 14***Costs and administrative tasks**

1. The costs of the Meetings of States Parties, the Review Conferences and the Amendment Conferences shall be borne by the States Parties and States not party to this Convention participating therein, in accordance with the United

*Artikkel 13***Endringer**

1. På ethvert tidspunkt etter at denne konvensjon er trådt i kraft, kan enhver part foreslå endringer i denne konvensjon. Endringsforslag skal oversendes De forente nasjoners generalsekretær, som skal distribuere det til alle parter og be dem uttale seg om hvorvidt det bør sammenkalles en endringskonferanse som skal behandle forslaget. Dersom et flertall av partene senest 90 dager etter at forslaget er distribuert, gir De forente nasjoners generalsekretær melding om at de støtter en videre behandling av forslaget, skal De forente nasjoners generalsekretær sammenkalle en endringskonferanse med invitasjon til alle parter.
2. Stater som ikke er part i denne konvensjon, samt De forente nasjoner, andre relevante internasjonale organisasjoner eller institusjoner, regionale organisasjoner, Den internasjonale Røde Kors-komite, Det internasjonale forbund av Røde Kors- og Røde Halvmåne-foreninger og relevante ikke-statlige organisasjoner kan inviteres til å delta på endringskonferansene som observatører i samsvar med de fastsatte saksbehandlingsregler.
3. Endringskonferansen skal holdes umiddelbart etter et statspartsmøte eller en tilsynskonferanse, med mindre et flertall av partene ber om at den holdes på et tidligere tidspunkt.
4. Enhver endring i denne konvensjon skal vedtas med to tredjedels flertall av de parter som er til stede og avgir stemme på endringskonferansen. Depositaren skal oversende samtlige stater enhver endring som er vedtatt på denne måten.
5. En endring i denne konvensjon skal tre i kraft for de parter som har godtatt endringen, den dag et flertall av statene som var part da endringen ble vedtatt, har deponert sitt godtakelsesdokument. Deretter skal den tre i kraft for enhver annen part den dag vedkommende part deponerer sitt godtakelsesdokument.

*Artikkel 14***Kostnader og administrative oppgaver**

1. Kostnader forbundet med statspartsmøter, tilsynskonferanser og endringskonferanser skal bæres av partene og av de stater som ikke er part i denne konvensjon, men som deltar på konferansene, i samsvar med De forente nasjoners bidragsskala, med behørig justeringer.

Nations scale of assessment adjusted appropriately.

2. The costs incurred by the Secretary-General of the United Nations under Articles 7 and 8 of this Convention shall be borne by the States Parties in accordance with the United Nations scale of assessment adjusted appropriately.
3. The performance by the Secretary-General of the United Nations of administrative tasks assigned to him or her under this Convention is subject to an appropriate United Nations mandate.
2. Kostnader påløpt i forbindelse med virksomhet som utføres av De forente nasjoners generalsekretær i henhold til artikkel 7 og 8 i denne konvensjon, skal bæres av partene i samsvar med De forente nasjoners bidragsskala, med behørig justeringer.
3. Administrative oppgaver som De forente nasjoners generalsekretær pålegges etter denne konvensjon, skal utføres i henhold til et passende mandat fra De forente nasjoner.

Article 15

Signature

This Convention, done at Dublin on 30 May 2008, shall be open for signature at Oslo by all States on 3 December 2008 and thereafter at United Nations Headquarters in New York until its entry into force.

Article 16

Ratification, acceptance, approval or accession

1. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by the Signatories.
2. It shall be open for accession by any State that has not signed the Convention.
3. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Depositary.

Article 17

Entry into force

1. This Convention shall enter into force on the first day of the sixth month after the month in which the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession has been deposited.
2. For any State that deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or accession after the date of the deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention shall enter into force on the first day of the sixth month after the date on which that State has deposited its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Artikkel 15

Undertegning

Denne konvensjon, utferdiget i Dublin 30. mai 2008, skal være åpen for undertegning av alle stater i Oslo 3. desember 2008 og deretter ved De forente nasjoners hovedkvarter i New York til den trer i kraft.

Artikkel 16

Ratifikasjon, godtakelse, godkjenning eller tiltredelse

1. Denne konvensjon skal ratifiseres, godtas eller godkjennes av signatarene.
2. Den skal være åpen for tiltredelse av enhver stat som ikke har undertegnet konvensjonen.
3. Ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokumentene skal deponeres hos depositaren.

Artikkel 17

Ikrafttredelse

1. Denne konvensjon skal tre i kraft den første dagen i den sjette måneden etter den måned det 30. ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument er deponert.
2. For enhver stat som deponerer sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument etter den dag det 30. ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument er deponert, skal denne konvensjon tre i kraft den første dagen i den sjette måneden etter den dag vedkommende stat har deponert sitt ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument.

*Article 18***Provisional application**

Any State may, at the time of its ratification, acceptance, approval or accession, declare that it will apply provisionally Article 1 of this Convention pending its entry into force for that State.

*Article 19***Reservations**

The Articles of this Convention shall not be subject to reservations.

*Article 20***Duration and withdrawal**

1. This Convention shall be of unlimited duration.
2. Each State Party shall, in exercising its national sovereignty, have the right to withdraw from this Convention. It shall give notice of such withdrawal to all other States Parties, to the Depositary and to the United Nations Security Council. Such instrument of withdrawal shall include a full explanation of the reasons motivating withdrawal.
3. Such withdrawal shall only take effect six months after the receipt of the instrument of withdrawal by the Depositary. If, however, on the expiry of that six-month period, the withdrawing State Party is engaged in an armed conflict, the withdrawal shall not take effect before the end of the armed conflict.

*Article 21***Relations with States not party to this Convention**

1. Each State Party shall encourage States not party to this Convention to ratify, accept, approve or accede to this Convention, with the goal of attracting the adherence of all States to this Convention.
2. Each State Party shall notify the governments of all States not party to this Convention, referred to in paragraph 3 of this Article, of its obligations under this Convention, shall promote the norms it establishes and shall make its best efforts to discourage States not party to this Convention from using cluster munitions.
3. Notwithstanding the provisions of Article 1 of this Convention and in accordance with international law, States Parties, their military person-

*Artikkel 18***Midlertidig anvendelse**

Enhver stat kan på tidspunktet for ratifikasjon, godtakelse, godkjenning eller tiltredelse erklære at den vil anvende artikkel 1 i denne konvensjon midlertidig, i påvente av at konvensjonen skal tre i kraft for vedkommende stat.

*Artikkel 19***Reservasjoner**

Artiklene i denne konvensjon kan ikke gjøres til gjenstand for reservasjoner.

*Artikkel 20***Gyldighet og oppsigelse**

1. Denne konvensjon skal gjelde på ubestemt tid.
2. Hver part skal, under utøvelsen av sin nasjonale suverenitet, ha rett til å si opp denne konvensjon. Den skal gi alle øvrige parter, depositaren og De forente nasjoners sikkerhetsråd melding om oppsigelsen. Meldingen skal inneholde en fullstendig redegjørelse for grunnene til oppsigelsen.
3. Oppsigelsen får virkning først seks måneder etter at depositaren har mottatt melding om oppsigelse. Dersom den part som sier opp konvensjonen, er innblandet i en væpnet konflikt ved utløpet av perioden på seks måneder, skal oppsigelsen imidlertid ikke få virkning før den væpnede konflikten er over.

*Artikkel 21***Forhold til stater som ikke er part i denne konvensjon**

1. Hver part skal oppmuntre stater som ikke er part i denne konvensjon, til å ratifisere, godta, godkjenne eller tiltre konvensjonen, med det mål å få alle stater til å slutte seg til denne konvensjon.
2. Hver part skal underrette regjeringene i alle stater som ikke er part i denne konvensjon, som omhandlet i nr. 3 i denne artikkel, om sine forpliktelser etter denne konvensjon, skal fremme de normer konvensjonen fastsetter, og skal gjøre sitt beste for å hindre at stater som ikke er part i denne konvensjon, bruker klaseammunisjon.
3. Partene, deres militærpersonell eller borgere kan, uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 1 i denne konvensjon og i samsvar med folkeret-

nel or nationals, may engage in military cooperation and operations with States not party to this Convention that might engage in activities prohibited to a State Party.

4. Nothing in paragraph 3 of this Article shall authorise a State Party:
- a) To develop, produce or otherwise acquire cluster munitions;
 - b) To itself stockpile or transfer cluster munitions;
 - c) To itself use cluster munitions; or
 - d) To expressly request the use of cluster munitions in cases where the choice of munitions used is within its exclusive control.

Article 22

Depositary

The Secretary-General of the United Nations is hereby designated as the Depositary of this Convention.

Article 23

Authentic texts

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of this Convention shall be equally authentic.

ten, delta i militært samarbeid og militære operasjoner sammen med stater som ikke er part i denne konvensjon, men som vil kunne delta i aktiviteter som er forbudt for en part.

4. Ikke noe i nr. 3 i denne artikkel gir en part adgang til
- a) å utvikle, produsere eller på annen måte erverve klaseammunisjon,
 - b) selv å lagre eller overføre klaseammunisjon,
 - c) selv å bruke klaseammunisjon, eller
 - d) uttrykkelig å be om at det brukes klaseammunisjon i tilfeller der valg av ammunisjon er underlagt partens eksklusive kontroll.

Artikkel 22

Depositar

De forente nasjoners generalsekretær utpekes herved til depositar for denne konvensjon.

Artikkel 23

Autentiske tekster

Den arabiske, engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske teksten av denne konvensjon skal ha samme gyldighet.

Vedlegg 3

Norges åpningsinnlegg på konferansen om klaseammunisjon i Dublin

Diplomatkonferansen om klaseammunisjon, Dublin, 19. mai 2008, åpningsinnlegg av statssekretær Espen Barth Eide, Forsvarsdepartementet

(norsk oversettelse)

Mr. President,

The issue of cluster munitions was first raised in the early 1970's, when the devastating effects of the use of cluster munitions in Vietnam, Cambodia and Laos lead a group of countries, including Norway, to propose a prohibition on these weapons. However, neither these efforts, nor subsequent attempts to raise the issue within the framework of the Convention on Certain Conventional Weapons, have been successful in establishing a legal framework preventing the use of such munitions.

For this reason, Norway invited all interested states as well as international and non-governmental organisations to a conference in Oslo in February last year.

Today, we see that this initiative has developed into what seems to be an unstoppable international process with more than one hundred states actively participating. This includes both former user and producer states, stockpilers, as well as affected states and not least; a great number of states who wish to avoid becoming affected states in the future. We commend the Government of Ireland for its tireless efforts in convening us all here in the beautiful city of Dublin.

The humanitarian problem caused by the use of cluster munitions has been well documented. In each and every conflict where such weapons have been used, they have caused large numbers of civilian casualties and injuries, both during their use and for many years after conflict has ended. The use of cluster munitions leaves behind large numbers of unexploded ordnance which are highly unstable, and which continue to claim the life and limbs of civilians for years and decades after the conflict has ended. Beyond the obvious humanitarian consequences, these duds also constitute an economical and developmental problem, as they

President,

Spørsmålet om klaseammunisjon ble først reist tidlig på 70-tallet, da de ødeleggende konsekvensene av bruken av klaseammunisjon i Vietnam, Kambodsja og Laos førte til at en gruppe land, deriblant Norge, la fram et forslag om å forby denne våpentypen. Men verken dette initiativet eller senere forsøk på å ta saken opp innenfor rammen av konvensjonen om inhumane våpen har resultert i et rettslig rammeverk som forbyr bruk av slike våpen.

Dette var bakgrunnen for at Norge inviterte alle interesserte land samt internasjonale og ikke-statlige organisasjoner til å delta på en konferanse i Oslo i februar i fjor.

I dag ser vi at dette initiativet er blitt til en internasjonal, og tilsynelatende uavvendelig, prosess med aktiv deltakelse fra over hundre stater. Blant disse finner vi stater som tidligere har brukt eller produsert klaseammunisjon, stater som har lagre av eller er rammet av klaseammunisjon, og ikke minst et stort antall stater som ønsker å unngå å bli rammet i fremtiden. Vi roser den irske regjering for dens utrettelige innsats for å få samlet oss alle her i vakre Dublin.

Det humanitære problemet som knytter seg til bruk av klaseammunisjon, er godt dokumentert. I hver eneste konflikt der slike våpen er benyttet, har de resultert i store sivile tap og skader, både under bruk og mange år etter at konflikten er opphørt. Bruken av klaseammunisjon etterlater et stort antall udetonerte eksplosiver som er svært ustabile, og som fortsetter å drepe og lemleste sivile, selv flere tiår etter at konflikten er over. I tillegg til de opplagte humanitære konsekvensene innebærer disse blindgjengerne også et økonomisk og utviklingsmessig problem ettersom de er til hinder for en effektiv bruk av land til gjenoppbygging etter konflikt.

hinder effective use of land for post-conflict reconstruction.

Mr. President,

Although sceptics have claimed that we cannot prohibit cluster munitions because of their perceived military utility, we see a growing recognition of how problematic use of traditional cluster munitions is in both political and military terms.

As Deputy Minister of Defence, I would like to underline that there is a fundamental recognition in military quarters that the use of military force is never a goal in itself. When force has to be used, it is but a means to achieve a particular political purpose. The use of inaccurate and unreliable weapons systems that causes long-term humanitarian and developmental problems in the affected area may actually end up undermining the political purpose the operations were supposed to support. Anyone familiar with modern concepts of effects-based operations will recognize that legitimacy, be it in the area of operations, at home, or in the international community, quickly has material effect on the ability to conduct military operations in a 21st Century setting.

Experience from past use in conflicts shows that most types of cluster munitions are not as effective in engaging the military targets as previously anticipated. This, of course, also represents a threat to one's own personnel. Modern combat operations tend to be highly dynamic. An area contaminated by a high number of duds also hampers mobility and represents a risk when advancing through contaminated areas. We therefore already now see that the actual use of cluster munitions is actually decreasing as a result of not only humanitarian, but also broader political and military considerations.

The pursuit of international regulations of weaponry is not a novel phenomenon. Generations before us have sought to prohibit the most unacceptable weapon types identified in their time, be it the expanding bullets of the 19th Century, poisonous gases of the early 20th Century, or more recently, the ban on anti-personnel land mines. This development is a reflection of the broader endeavour to enhance crucial principles of military conduct, like the principle of distinction, proportionality and avoiding unnecessary suffering. We see the Oslo Process as a part of this historic endeavour.

After all, the underlying trend in weapons developments moves in the direction of more precise

Til tross for at skeptikerne hevder at vi ikke kan forby klaseammunisjon på grunn av våpnenes antatte militære nytteverdi, er det i dag en økende erkjennelse av hvor problematisk det er, både politisk og militært, å anvende tradisjonell klaseammunisjon.

I egenskap av statssekretær i Forsvarsdepartementet vil jeg gjerne understreke at det i militære kretser er en grunnleggende erkjennelse av at bruk av militærmakt aldri er et mål i seg selv. Når det må benyttes makt, er det kun et middel for å nå et bestemt politisk mål. Bruk av upresise og upålitelige våpensystemer som forårsaker langvarige humanitære og utviklingsmessige problemer i det berørte området, kan faktisk resultere i at militære operasjoner undergraver i stedet for å støtte opp om det politiske målet slik meningen var. Alle som kjenner til det moderne begrepet «effektbaserte operasjoner», vil forstå at spørsmålet om legitimitet, det være seg i området der operasjonene finner sted, nasjonalt eller internasjonalt, raskt får konkrete følger for evnen til å gjennomføre militære operasjoner i vår tid.

Når det gjelder bekjempelse av militære mål, viser erfaring fra tidligere bruk i konflikter at de fleste typer klaseammunisjon ikke er så effektive som først antatt. Dette innebærer selvsagt også en trussel mot eget personell. Moderne kampoperasjoner er som regel svært dynamiske. Et område som er forurensset av et stort antall blindgjengere, hindrer også fremkommeligheten og innebærer en risiko under fremrykking. Av den grunn kan vi allerede nå registrere en reell nedgang i bruken av klaseammunisjon som følge av ikke bare humanitære, men også mer vidtrekkende politiske og militære betraktninger.

Bestrebelsene for å få på plass internasjonale bestemmelser om våpenbruk er ikke av ny dato. Generasjonene før oss har arbeidet for å få et forbud mot de mest uakseptable våpentypene som var kjent i deres samtid, det være seg dumdumkula fra 1800-tallet, giftgassene fra tidlig på 1900-tallet eller antipersonellminene fra vår egen tid. Denne utviklingen er et uttrykk for en større satsing for å styrke sentrale prinsipper om militært forhold, som distinksjonsprinsippet, proporsjonalitetsprinsippet og prinsippet om å unngå unødige lidelse. Vi ser på Oslo-prosessen som et ledd i denne historiske satsingen.

Utviklingen går, når alt kommer til alt, i retning av mer presise og pålitelige våpensystemer som er i

and reliable weapons systems that are able to achieve the desired operational goal with the least possible unintended side effects.

Mr. President,

We have come very far in the 15 months that have passed since we met in Oslo last year. That does not, however, mean that we have reached the goal, and there is still work to be done in order to reach agreement on all issues.

The most central of the remaining issues is of course the definition of cluster munitions to be prohibited by the Convention. We will work actively to reach agreement on a definition that prohibits all types of cluster munitions that cause unacceptable harm to civilians.

Norway believes that this is likely to cover most of the existing stockpiles of cluster munitions. Striving for a ban on all munition types that consist of more than one submunition is, in our view, missing the point. What really matters is that we have an effective and waterproof convention that does not allow any of the types that in effect cause unacceptable harm to civilians.

Secondly, we need clear obligations to ensure the rapid destruction of existing stockpiles. The large numbers of stockpiled cluster munitions today are of great concern with regard to the risk of proliferation. We do recognise that the destruction of cluster munitions may represent more complicated technical challenges compared to other types of explosive weapons, and we also recognise the need to take into consideration both relevant safety regulations and environmental standards. However, ambitious, but realistic provisions for safe storage and swift stockpile destruction will be our principal tool to prevent further proliferation and use of cluster munitions in the future. This should primarily be a domestic responsibility, but international cooperation will be needed also in the area of stockpile destruction.

Thirdly, we need to address the issue of interoperability. We continue to believe that the current draft Convention does not prohibit military cooperation with States not party to the Convention. We will, however, continue to work actively, with other states, to make sure that this issue is adequately addressed in the Convention, without in any way undermining the overarching purpose of the Treaty.

Fourthly, it is necessary to establish a framework for international cooperation and assistance to implement the treaty provisions on land clearance, stockpile destruction and assistance to the vic-

stand til å oppfylle det ønskede operative mål med færrest mulig utilsiktede konsekvenser.

Vi er kommet et godt stykke på vei i løpet av de 15 månedene som er gått siden vi møttes i Oslo i fjor. Men det betyr ikke at målet er nådd. Vi har fortsatt en jobb å gjøre om vi skal oppnå enighet på alle punkter.

Blant de uavklarte spørsmålene er definisjonen av hvilke typer klaseammunisjon som skal forbys i konvensjonen, opplagt det mest sentrale. Vi vil arbeide aktivt for å oppnå enighet om en definisjon som forbyr alle typer klaseammunisjon som forårsaker uakseptabel skade på sivile.

Ifølge det norske synet vil en slik definisjon etter all sannsynlighet dekke de fleste eksisterende lagre av klaseammunisjon. Å få et forbud mot alle typer ammunisjon som består av mer enn én substridsdel, er etter vår oppfatning feilslått. Det som virkelig betyr noe, er at vi får en effektiv og «vanntett» konvensjon som forbyr de ammunisjonstypene som i praksis forårsaker uakseptabel skade på sivile.

En annen sak er at vi må ha klare forpliktelser for å sikre rask nedbygging av eksisterende lagre. Det store antall klaseammunisjon som i dag ligger på lager, gir grunn til stor bekymring som følge av spredningsfaren. Vi er klar over at de tekniske utfordringene som knytter seg til ødeleggelse av klaseammunisjon, kan være mer kompliserte enn for andre typer eksplosive våpen, og vi er også klar over at det må tas hensyn både til relevante sikkerhetsforskrifter og miljøstandarder. Ambisiøse, men realistiske tiltak for sikker lagring og rask ødeleggelse av lagre vil likevel være vårt viktigste redskap for å hindre ytterligere spredning og bruk av klaseammunisjon i fremtiden. Dette bør primært være et nasjonalt ansvar, men det vil også være behov for internasjonalt samarbeid om nedbygging av lagrene.

For det tredje må vi løse problemet med interoperabilitet. Vi er stadig av den oppfatning at det foreliggende konvensjonsutkastet ikke er til hinder for militært samarbeid med stater som ikke er part i konvensjonen. Likevel vil vi, i samarbeid med andre stater, fortsette å arbeide aktivt for å sikre at denne problemstillingen blir ivaretatt på tilfredsstillende vis i konvensjonen, uten at det skjer en uthuling av traktatens overordnede formål.

For det fjerde må det opprettes et rammeverk for internasjonalt samarbeid og bistand for å få gjennomført traktatens bestemmelser om rydding av områder som er forurensset av klaseammunisjon,

tims and their communities. We need a tool to alleviate the humanitarian and developmental problems caused by cluster munitions to make the new convention a relevant and effective humanitarian instrument

Mr. President,

The Norwegian delegation to the Dublin Conference has a clear objective: Together with the representatives of other states, international and non-governmental organisations we shall put all our efforts into producing a strong and comprehensive treaty that establishes a complete ban on cluster munitions causing unacceptable harm to civilians, provides adequate support to victims and effectively prevents proliferation of such munitions.

Although there are undoubtedly many challenges ahead of us in the two upcoming weeks, I am firmly convinced that we will reach our common goal. We now have a historic opportunity to establish an international, legally binding instrument that will both serve to prevent new victims and help those persons and communities already affected.

This cause is more than ripe. Action is called for now. We do have a considerable humanitarian problem at hand to address, and equally important, we need to, and have the opportunity to, prevent a broader humanitarian disaster.

om ødeleggelse av lagre og om bistand til ofre og lokalsamfunnene der de lever. For at den nye konvensjonen skal bli et relevant og effektivt humanitært instrument, trenger vi et verktøy som kan hjelpe de humanitære og utviklingsmessige problemene som forårsakes av klaseammunisjon.

Den norske delegasjonen på konferansen her i Dublin har en klar målsetting: Sammen med de øvrige statenes representanter og med internasjonale og ikke-statlige organisasjoner skal vi sette alle krefter inn på å få på plass en sterk og omfattende traktat som fastsetter et totalforbud mot klaseammunisjon som forårsaker uakseptabel skade på sivile, som sikrer nødvendig bistand til ofre, og som effektivt hindrer spredning av slike våpen.

Vi vil utvilsomt støte på mange utfordringer i løpet av de kommende to ukene, men jeg er likevel fast overbevist om at vi vil nå vårt felles mål. Vi har nå en historisk anledning til å få på plass et rettslig bindende internasjonalt instrument som vil bidra både til å hindre at flere mennesker rammes, og til at mennesker og lokalsamfunn som allerede er rammet, får hjelp.

Saken er overmoden. Vi må handle nå! Vi står ikke bare overfor et stort humanitært problem som må finne sin løsning. Like viktig er det at vi er nødt til, og har også mulighet til, å forhindre en omfattende humanitær katastrofe.

Vedlegg 4**Diplomatkonferanse om klaseammunisjon,
Dublin 19.–30. mai 2008***Innlegg ved avdelingsdirektør Steffen Kongstad 30. mai 2008*

Mr President,

This is an important moment; this is a moment of joy and gratitude.

It will be 7 months until we meet again to sign the cluster munitions convention. There might be some further time before this convention enters into force. But there will not be another minute before we start implementing the Convention. In practical terms the implementation starts today and will prove the value of our work.

Today we shall allow ourselves to celebrate in appreciation of the result that we have achieved together. To further develop and improve international law and build norms is an obligation we have. We should all be committed to conduct our multilateral work constructively. During these two weeks in Dublin we have demonstrated our ability to do so. Let us bring with us that spirit to other multilateral fora.

Let us reflect for a moment about how we got here and how this can help us achieve similar successes in the future.

Firstly, by insisting that it was essential to approach this issue from the humanitarian angle we were able to take action in an adequate way. In essence, this process and the new Convention on Cluster Munitions, is disarmament as humanitarian action.

Secondly, a key element of our success has been the effective partnership between affected and non-affected states. The commitment by states contaminated by cluster munitions or other explosive remnants of war has been invaluable. Their competence and credibility has been an inspiration for us all.

Thirdly; the instrumental partnership with civil society. The key to the success of this partnership lies in the mutual respect for our different roles,

(norsk oversettelse)

President,

Dette er en betydningsfull dag. Dette er en gledens og takkens dag.

Det er syv måneder til vi møtes igjen for å undertegne konvensjonen om klaseammunisjon, og det kan gå enda noe tid før konvensjonen formelt trer i kraft. Men det skal ikke drøye så mye som et minutt før vi går i gang med å anvende konvensjonen. I praksis starter gjennomføringen alt i dag, og da vil verdien av det arbeidet vi har nedlagt, vise seg.

I dag skal vi unne oss å feire, i takknemlighet over det vi i fellesskap har oppnådd. Vi har allerede en forpliktelse til å videreutvikle og styrke folkeretten og til å etablere normer, og vi bør alle forplikte oss til å gjennomføre vårt multilaterale arbeid på en konstruktiv måte. I løpet av disse to ukene i Dublin har vi da også vist at vi er i stand til å gjøre det. Dette er en holdning vi bør ta med oss til andre multilaterale fora.

La oss stoppe opp et øyeblikk og tenke igjen om hva det skyldes at vi er kommet dit vi er, og hvordan dette kan bidra til å oppnå tilsvarende resultater i fremtiden.

For det første: Det var ved å fremholde betydningen av å nærme seg problemstillingen fra en humanitær synsvinkel, at vi maktet å handle adekvat. Denne prosessen og den nye konvensjonen om klaseammunisjon er i bunn og grunn nedrustning som en humanitær handling.

For det andre har et effektivt samarbeid mellom rammede stater og andre stater vært sentralt for det gode resultatet. Stater som er forurenset av klaseammunisjon eller andre eksplosive krigsetterlatenskaper, har vært til uvurderlig hjelp. Deres kompetanse og troverdighet har vært en kilde til inspirasjon for oss alle.

For det tredje har vi hatt et fruktbart samarbeid med det sivile samfunn. Den viktigste grunnen til at dette samarbeidet har lyktes så godt, er å finne i

while at the same time being able to listen with an open mind, thus creating a common perception of the problem and its response. Including civil society at the negotiation table is an efficient way of ensuring that what we do is checked against reality; the humanitarian organisations provide competence and experience as implementers of humanitarian assistance. As donors we know that seeing and being in affected countries changes the whole perception and gives understanding of the problems that no presentation can equal. Recognising this is an essential part of the partnership.

With a shared understanding and appreciation of our individual circumstances, competence and roles we can make the best outcome possible in any humanitarian disarmament issue – or in other pressing issues on the international agenda.

The Oslo-process also benefited from its facts-based approach. The contributions from the UN-organisations with substantial field experience, led by UNDP have been invaluable. The wholehearted support of the ICRC who has had this issue on their agenda since 2000, has been a unique partner of our work given the special role in their mandate as promoters of international humanitarian law. We know this process has posed challenges to many institutions and organisations, but you rose to the challenge in the most convincing and credible way.

The process has delivered an excellent result. We have now adopted a strong convention that will have concrete impact on the ground.

Regarding Article 21 in the Convention we note that delegations from all regions agree that this convention does not hinder future international military operations, even if some participating states may not be party to the convention. Moreover, we note that the expression of this principle in the convention does not create loopholes that could have diminished confidence among other States Parties.

Last, but definitely not least, we owe gratitude for providing the final needed element to succeed to our hosts; the key to a successful party lies in creating the right atmosphere of friendliness and trust. No one has ever given us a better setting for success, and we are deeply grateful for Ireland's generous hospitality and the outstanding Irish leadership.

den gjensidige respekten for at vi spiller ulike roller, samtidig som vi har vært i stand til å lytte med et åpent sinn og dermed fått en felles forståelse av problemet og hvordan det må løses. Å la organisasjoner i det sivile samfunn få plass ved forhandlingsbordet har vist seg nyttig for å sikre at det vi gjør, samstemmer med virkeligheten. De humanitære organisasjonene bidrar med kompetanse og erfaring i egenskap av leverandører av humanitær hjelp. Som giverland vet vi at det å være til stede i de rammede landene og selv ta problemene i øyesyn, endrer hele vår oppfatning og bidrar til en forståelse av problemene som ellers ikke hadde vært mulig. Denne erkjennelsen er en vesentlig del av dette samarbeidet.

Gjennom en felles forståelse og anerkjennelse av hverandres særlige omstendigheter, kompetanse og rolle er det mulig å oppnå et best mulig resultat i saker om humanitær nedrustning – eller andre presserende saker på den internasjonale dagsorden.

Oslo-prosessen har videre tjent på å ha en faktabasert tilnærming. FN-organisasjoner med betydelig erfaring fra felten, og med UNDP i spissen, har gitt et uvurderlig bidrag. Vi har fått ubetinget støtte fra Den internasjonale Røde Kors-komite, som har hatt denne saken på dagsordenen siden 2000, og som med sitt særlige ansvar for å fremme internasjonal humanitær rett har vært en spesielt viktig samarbeidspartner. Vi er klar over at denne prosessen har medført store utfordringer for mange institusjoner og organisasjoner, men de har på en særdeles overbevisende og troverdig måte vist at de er i stand til å takle disse utfordringene.

Prosessen er sluttført med utmerket resultat. Vi har i dag vedtatt en sterk konvensjon som vil få konkrete konsekvenser i felten.

Når det gjelder konvensjonens artikkel 21, konstaterer vi at delegasjoner fra alle verdenshjørner er samstemt i synet på at konvensjonen ikke er til hinder for å delta i internasjonale militæroperasjoner i fremtiden, selv om enkelte av de deltakende statene ikke skulle være part i konvensjonen. Videre konstaterer vi at dette prinsippet har fått en ordlyd som ikke uthuler konvensjonen, noe som kunne medført at andre statsparter hadde mistet tillit til konvensjonen.

Sist, men på ingen måte minst er vi vertskapet stor takk skyldig for å ha bidratt til at prosessen omsider kunne krones med hell. Nøkkelen til suksess har bestått i å kunne skape den rette atmosfæren av tillit og vennskapelighet. Ingen har noensinne gitt oss bedre rammebetingelser for å kunne lykkes, og vi er irene dypt takknemlige for deres store gjestfrihet og fremragende lederskap.

I also wish to express a particular thanks to you, Ambassador O'Ceallaigh and your Irish colleagues and to those who have worked hard behind the scenes in the secretariat.
Thank you, Mr. President

Jeg vil også rette en særlig takk til ambassadør O'Ceallaigh og hans irske kolleger samt til alle de hardtarbeidende medarbeiderne i sekretariatet.

Takk for oppmerksomheten.

Vedlegg 5**Diplomatkonferansen om klaseammunisjon,
Dublin, 19.–30. mai 2008***Norsk sluttinnlegg ved statssekretær Espen Barth Eide, Forsvarsdepartementet, 30. mai 2008*

(norsk oversettelse)

Minister, Excellencies, Dear friends,

We have come a long way since Norway hosted the first meeting of the Oslo Process in February last year. As the months passed, new states joined the process.

Well over one hundred states, the Cluster Munition Coalition, the United Nations and the Red Cross movement have been gathered here in Dublin. Through dedication and strong effort, we have concluded our work and adopted a convention banning cluster munitions – in less than two weeks.

It has not been easy. For some, it was necessary to make important concessions. I would particularly like to express our appreciation to those states that were able to move on from their initial positions in order to make this outcome possible.

Together we have achieved a strong, comprehensive agreement.

We have added a new, important instrument to the international rules for the protection of civilians in war. This is a victory for international humanitarian law, and yet another proof of the potential in the partnership between states, civil society, and the United Nations system to take action and mobilise the necessary political will to address important humanitarian questions.

The Convention on Cluster Munitions is a complete and categorical ban on all cluster munitions that cause unacceptable harm to civilians.

It sets new standards for assistance to victims and international cooperation. It provides for adequate clearance of affected areas.

It leads to genuine improvements of the lives of the victims, their families and their communities.

It enhances our common security by preventing future proliferation of cluster munitions by provi-

Utenriksminister Martin, Eksellenser, kjære venner

Vi er kommet langt siden Norge inviterte til det første møtet i Oslo-prosessen i februar i fjor. Etter som månedene er gått, har stadig flere stater sluttet seg til prosessen.

Godt over hundre stater, Den internasjonale koalisjonen mot klaseammunisjon, De forente nasjoner og Røde Kors-bevegelsen har vært samlet her i Dublin. Takket være stort engasjement og solid innsats har vi lyktes i å slutføre arbeidet og vedta en konvensjon som forbyr klaseammunisjon – og det på under to uker.

Lett har det ikke vært. For enkeltes vedkommende har det krevd betydelige innrømmelser. Jeg vil særlig få takke de stater som har greid å ta skrittet videre – fra sitt opprinnelige standpunkt, slik at vi kunne få det resultatet vi har fått.

Sammen har vi arbeidet fram en sterk og omfattende avtale.

Det internasjonale regelverket som skal beskytte sivile i krig, er blitt tilført et nytt og viktig instrument. Dette er en seier for internasjonal humanitær rett og ytterligere et bevis for at et samarbeid mellom stater, det sivile samfunn og FN-systemet har potensial i seg til å treffe tiltak og mobilisere den politiske vilje som kreves for å løse viktige humanitære spørsmål.

Konvensjonen om klaseammunisjon innebærer et fullstendig og kategorisk forbud mot alle typer klaseammunisjon som forårsaker uakseptabel skade på sivile.

Den setter en ny standard for bistand til ofre og for internasjonalt samarbeid. Den inneholder bestemmelser om nødvendig rydding av områder som er forurenset av klaseammunisjon.

Den vil bidra til en reell bedring for ofrene og deres familier og for lokalsamfunnene der de lever.

Den trygger vår felles sikkerhet ved å fastsette klare tidsfrister for ødeleggelse av lagre og der-

ding for the destruction of stockpiles within a clear time-frame.

And finally and most importantly; it means that many civilian lives that would otherwise be lost due to the devastating effect of cluster munitions can now be saved.

Today, we have adopted a legal text, but we have simultaneously established a norm that will have effect beyond the confines of the Treaty itself.

We live in the 21st Century. States do care not only about legality, but also about the perceived legitimacy and «appropriateness» of their international behaviour.

By concluding this Treaty, we have already established a standard that makes actual use of cluster munitions less «appropriate» than it was only weeks ago – also for potential users not present in this room.

This Conference is drawing towards a close, but the work has just begun.

Together, we must strive to ensure that as many states as possible join the convention – also states that have not been here in Dublin over the two last weeks.

x x x

Mr. Minister: It is my great pleasure to thank Ireland, and yourself, for your forceful and dedicated leadership and warm hospitality. The manner in which the negotiations have been conducted have been instrumental in making the outcome so successful.

A particular word of appreciation to you, Mr. President, for your personal commitment.

x x x

It is an honour and a great pleasure for me, on behalf of the Norwegian government, to invite you all to come to Oslo for the signing of the Convention on Cluster Munitions 3 December this year. Thank you, Mr. Minister

igjennom hindre spredning av klaseammunisjon i fremtiden.

Og til slutt det viktigste: Konvensjonen innebærer at mange sivile liv nå kan spares, liv som ellers ville gått tapt som følge av de ødeleggende konsekvensene av bruk av klaseammunisjon.

Vi har i dag vedtatt et rettslig bindende dokument, samtidig som vi har fastsatt en norm som vil få konsekvenser langt ut over traktatens eget virkeområde.

Vi lever i det 21. århundre. Statene er opptatt ikke bare av å handle i tråd med loven, men også av at deres internasjonale atferd oppfattes som legitim og «korrekt».

Ved å inngå denne konvensjonen har vi allerede fastsatt en standard som gjør det mindre «korrekt» å anvende klaseammunisjon i dag enn bare for få uker siden – også for potensielle brukere som ikke er til stede her i dag.

Denne konferansen går mot sin slutt, men arbeidet har så vidt begynt.

Sammen må vi gjøre vårt beste for å sikre at flest mulig stater slutter seg til konvensjonen – også de statene som ikke har vært til stede her i Dublin disse to ukene.

x x x

Utenriksminister Martin, det er en stor glede for meg å få takke Irland, og deg personlig, for sterkt og engasjert lederskap og for varm gjestfrihet. Måten disse forhandlingene er blitt ført på, har medvirket til det gode resultatet.

En spesiell takk til deg, president, for ditt personlige engasjement.

x x x

På vegne av den norske regjering er det en ære og stor glede for meg å ønske dere alle velkommen til Oslo 3. desember for å undertegne konvensjonen om klaseammunisjon.

Takk for oppmerksomheten.

Tryk: A/S O. Fredr. Arnesen, Oktober 2008